

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ**

**«Άμεσες Ξένες Επενδύσεις και ανάπτυξη στην
Ευρωπαϊκή Ένωση»**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εισηγήτριες: ΜΑΤΟΥΛΑ ΚΟΤΣΩΝΗ 727, ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΑΡΝΕΛΛΟΥ 797, ΕΥΠΡΑΞΙΑ
ΚΑΡΓΑΚΗ 778

Επιβλέπων: Σκουλουδάκης Εμμανουήλ

©

2022

HELLENIC MEDITERRANEAN UNIVERSITY

SCHOOL OF MANAGEMENT AND ECONOMICS SCIENCE

**DEPARTMENT OF MANAGMENT SCIENCE AND
TECHNOLOGY**

**«Foreign Direct Investment and Development
in the European Union»**

DIPLOMA THESIS

Students: MATOULA KOTSONI 727, GEORGIA MARNELLOU 797, EUPRAKSIA
KARGAKI 778

Supervisor: Skouloudakis Emmanouil

©

2022

Υπεύθυνη Δήλωση : Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συνεισφορά των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) στην οικονομία μιας χώρας, γενικά πιστεύεται ότι είναι σημαντική είτε με θετικό είτε με αρνητικό τρόπο. Η παρούσα εργασία ασχολείται με την επίδραση των ΑΞΕ στις οικονομίες των χωρών της ευρωπαϊκής ένωσης των 27.

Γενικά οι ΑΞΕ αποτελούν διακαή πόθο για σχεδόν όλες τις χώρες υποδοχής οι οποίες τις θεωρούν σημαντική πηγή κεφαλαίων που είναι σε θέση να συνεισφέρουν στην οικονομική τους ανάπτυξη. Ακόμα και αναπτυγμένες οικονομίες όπως αυτές των χωρών της ευρωπαϊκής ένωσης, γίνονται υποδοχείς μεγάλων ποσών από ΑΞΕ αλλά ταυτόχρονα αναγνωρίζουν την ύπαρξη πιθανών κινδύνων από την παραχώρηση του ελέγχου στρατηγικών και εθνικής σημασίας τομέων.

Έγινε προσπάθεια να διερευνηθεί η επίδραση που έχουν οι εισροές ΑΞΕ στις χώρες της ΕΕ των 27 και γι' αυτό χρησιμοποιήθηκε ως δείκτης το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό προϊόν της κάθε χώρας για την τελευταία εικοσαετία. Ο δείκτης αυτός θεωρείται ότι δίνει μια καλή εικόνα της οικονομικής ευημερίας μιας χώρας. Για την εξέλιξη των εισροών ΑΞΕ την τελευταία εικοσαετία χρησιμοποιήθηκαν διαθέσιμα δεδομένα της ευρωπαϊκής στατιστικής υπηρεσία, Eurostat.

Θεωρώντας τις «εισροές ΑΞΕ» και το «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» ως δύο τυχαίες μεταβλητές, έγινε διερεύνηση πιθανής συσχέτισης μεταξύ τους, αρχικά με την χρήση γραφημάτων και στη συνέχεια με υπολογισμό του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης Pearson (r), κάνοντας χρήση του λογισμικού λογιστικών φύλλων «Excel».

Τελικά, η παρούσα εργασία δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι ένα από τα οφέλη των ΑΞΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι και η αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Δεν φαίνεται δηλαδή να επιβεβαιώνεται η υπόθεση ότι η προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδρά σημαντικά στην ανάπτυξη των χωρών – μελών.

Λέξεις κλειδιά: Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ), κατά κεφαλήν ΑΕΠ, ευρωπαϊκή ένωση, οικονομική ανάπτυξη

Abstract

The contribution of Foreign Direct Investment (FDI) to a country's economy is generally believed to be significant either in a positive way or in a negative way. This paper deals with the impact of FDI on the economies of the countries of the European Union of 27.

In general, FDI is a burning desire for almost all host countries which see them as an important source of capital able to contribute to their economic development. Even developed economies such as those of the countries of the European Union are receiving large amounts of FDI but at the same time they recognise the existence of potential risks from the concession of control of strategic and nationally important sectors.

An attempt was made to investigate the impact of FDI inflows on the EU-27 countries and therefore the per capita gross national product of each country for the last twenty years was used as an indicator. This indicator is considered to give a good picture of a country's economic prosperity. For the evolution of FDI inflows over the last twenty years, available data from the European Statistical Office, Eurostat, have been used.

Considering "FDI inflows" and "GDP per capita" as two random variables, a possible correlation between them was investigated, first by using graphs and then by calculating the linear correlation coefficient Pearson (r), using the "Excel" spreadsheet software.

Ultimately, this work cannot argue that one of the benefits of FDI in the European Union is the increase in GDP per capita. In other words, the hypothesis that attracting foreign direct investment to the countries of the European Union has a significant impact on the development of the Member States does not seem to be confirmed.

Keywords: Foreign Direct Investments (FDI), GDP per capita, European Union, economic development

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	10
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	10
1.1 Ορισμός της Διεθνοποίησης.....	10
1.2 Διακρίσεις Διεθνών Δραστηριοτήτων	11
1.2.1 Εξαγωγές.....	12
1.2.2 Διεθνής παραγωγή μέσω Συμφωνιών & Συμβάσεων.....	13
1.3 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ): Ορισμός, Θεωρητικό πλαίσιο.....	14
1.3.1 Ορισμός.....	14
1.3.2 Μορφές και Τύποι ΑΞΕ	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	17
ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ.....	17
2.1 Ο ρόλος των ξένων άμεσων επενδύσεων στην ανάπτυξη της οικονομίας	17
2.2 Οφέλη οικονομιών από Ξένες Άμεσες Επενδύσεις.....	19
2.3 Παράγοντες προσέλκυσης ΑΞΕ	21
2.4 Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) ως δείκτης οικονομικής ανάπτυξης.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	27
ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	27
3.1.1 Εισροές ΑΞΕ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	31
3.1.2 Εξέλιξη εισροών ΑΞΕ στην Ε.Ε. την τελευταία 20ετία.....	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	38
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	38
4.1.1 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	45
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	45
5.1 Μεθοδολογία.....	45
5.2 Μετασχηματισμός και ανάλυση δεδομένων.....	45
5.3 Γραφική απεικόνιση δεδομένων.....	49
5.4 Συντελεστής γραμμικής συσχέτισης του Pearson	53
5.5 Συμπεράσματα ερευνητικού μέρους	59
Βιβλιογραφία.....	60

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Χώρες με τις μεγαλύτερες εισροές ΑΞΕ παγκοσμίως για το 2020, και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27	27
Πίνακας 2: Η ΕΕ και τρεις πρώτες χώρες με τις μεγαλύτερες εισροές ΑΞΕ την εικοσαετία 2000-2020.....	28
Πίνακας 3: Εισροές ΑΞΕ στις χώρες της ΕΕ των 27 την 20ετία 2000-2020	32
Πίνακας 4: Εισροές ΑΞΕ στην ΕΕ των 27, την εικοσαετία 2000-2020.....	35
Πίνακας 5: Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ των 27 συγκρινόμενο με το παγκόσμιο και των ΗΠΑ	38
Πίνακας 6: Εξέλιξη κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ συγκρινόμενο με το παγκόσμιο και των ΗΠΑ	39
Πίνακας 7: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις χώρες της ΕΕ των 27 το έτος 2020	42
Πίνακας 9: Πίνακας δεδομένων για τις χώρες της ΕΕ των 27, για τις μεταβλητές «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» και «εισροές ΑΞΕ» κατά την εικοσαετία 2000-2020.....	46
Πίνακας 10: Μεταβλητές «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» και «εισροές ΑΞΕ» κατά την εικοσαετία 2000-2020 και συντελεστής γραμμικής συσχέτισης του Pearson (r).....	56

ΛΙΣΤΑ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1: Μορφές διεθνοποίησης και βαθμός εξάρτησης	12
Σχήμα 2: Χώρες με τις μεγαλύτερες εισροές ΑΞΕ παγκοσμίως για το 2020, και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27	28
Σχήμα 3: Εξέλιξη εισροών ΑΞΕ στις τρεις χώρες με τις μεγαλύτερες εισροές ΑΞΕ παγκοσμίως καθώς και της Ε.Ε. των 27	30
Σχήμα 5: Εισροές ΑΞΕ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης την εικοσαετία 2000-2020 (εκ. \$).....	34
Σχήμα 5: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ των 27 συγκρινόμενο με το παγκόσμιο και των ΗΠΑ39	
Σχήμα 6: Εξέλιξη κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ συγκρινόμενο με το παγκόσμιο και των ΗΠΑ	41
Σχήμα 7: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το έτος 2020 (€)	44

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια να διερευνηθεί η επίδραση που έχουν οι εισροές ΑΞΕ στις χώρες της ΕΕ των 27 στην οικονομική τους ανάπτυξη.

Για τον σκοπό αυτό έγινε βιογραφική διερεύνηση καθώς και αναφορά σε ισχύουσες εγχώριες και Ευρωπαϊκές Οδηγίες.

Στο πρώτο κεφάλαιο δίνονται οι ορισμοί και παρουσιάζεται η βιβλιογραφική έρευνα που έγινε σχετικά με τις άμεσες ξένες επενδύσεις και τις διάφορες μορφές τους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάστηκαν οι πιθανές επιδράσεις που μπορεί να έχουν οι ΑΞΕ στις οικονομίες των χωρών υποδοχής των κεφαλαίων αυτών. Επίσης παρουσιάζεται ο δείκτης «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» που θα χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια στο ερευνητικό μέρος.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τον οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών UNCTD (Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη) και αφορούν τις εισροές ΑΞΕ στην ευρωπαϊκή ένωση. Τα δεδομένα παρουσιάζονται σε πίνακες και σε γραφήματα.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από την ευρωπαϊκή στατιστική υπηρεσία Eurostat και αφορούν το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της κάθε χώρας μέλους της ΕΕ των 27. Τα δεδομένα παρουσιάζονται σε πίνακες και σε γραφήματα.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται η επεξεργασία και σύγκριση των δεδομένων για να προκύψουν τα σχετικά συμπεράσματα τα οποία δεν μπορούν να υποστηρίξουν ότι η προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδρά σημαντικά στην ανάπτυξη των χωρών – μελών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1 Ορισμός της Διεθνοποίησης

Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης θεωρείται ότι εμφανίστηκε τα τέλη του 20^{ου} αιώνα, παρόλο που υπάρχει ιστορικό προηγούμενο οικονομιών με έντονη διασύνδεση λόγω της ύπαρξης π.χ. του τηλέγραφου. Έτσι, η εποχή της αποικιοκρατίας μέχρι τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, παρουσίαζε σημάδια παγκοσμιοποίησης. Το εμπόριο και οι ιδέες εξαπλώνονταν χρησιμοποιώντας τα διαθέσιμα σε κάθε εποχή μέσα όπως οι άμαξες, οι ατμομηχανές, το αυτοκίνητο, το πλοίο κλπ. Η ειδοποιός διαφορά σήμερα βρίσκεται στην ύπαρξη του διαδικτύου το οποίο επιτρέπει την μεταφορά της πληροφορίας με πολύ υψηλές ταχύτητες, αδιανόητες για άλλες εποχές.

Η παγκοσμιοποίηση των αγορών μπορεί να υποστηρίξει κανείς ότι κατά κύριο λόγο βασίζεται στις αγορές των προσφερόμενων προϊόντων των πολυεθνικών οργανισμών και των συνεπακόλουθων αποφάσεων που λαμβάνονται από αυτούς για επενδύσεις έξω από τα σύνορα της χώρας τους, δηλαδή τις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ). Η παγκοσμιοποίηση ως πολιτιστικό φαινόμενο, περιγράφει πως συναντώνται οι τοπικές κουλτούρες και τάσεις με τις παγκόσμιας εμβέλειας επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα την δημιουργία παγκόσμιων προϊόντων και υπηρεσιών. Ως οικονομικό φαινόμενο, οι ΑΞΕ περιλαμβάνουν διασυνοριακές ιδιοκτησίες και έλεγχο άλλων επιχειρήσεων και εγκαταστάσεων, κάνοντας χρήση διαδικασιών όπως εξαγορές, συγχωνεύσεις, ενδοεπιχειρησιακού δανεισμού, υπερπόντιων δραστηριοτήτων κ.λ.π. (Clegg, Pitelis, Schweitzer, & Whittle, 2021)

Η παγκοσμιοποίηση των αγορών εμπεριέχει την αύξηση του βαθμού αλληλεξάρτησης όλων των οικονομιών του πλανήτη. Απώτερος στόχος της παγκοσμιοποίησης είναι η μείωση της σημασίας των αποστάσεων και η ευκολία πρόσβασης των κάθε λογής επιχειρήσεων σε εξωχώριες αγορές. Στην εποχή που διανύουμε έχει επιτευχθεί σε έναν σημαντικό βαθμό ο στόχος αυτός, μέσω της ραγδαίας ανάπτυξης των μεταφορών και κυρίως των επικοινωνιών, έχοντας ως αποτέλεσμα την μεγάλη αύξηση του όγκου του διεθνούς εμπορίου.

Οι διεθνείς επιχειρηματικές δραστηριότητες συνεπώς, αποτελούν την κινητήρια δύναμη της παγκοσμιοποίησης και ως τέτοιες εννοούνται οι διασυνοριακές

συναλλαγές σχετικές με εμπορεύματα, πόρους και υπηρεσίες, μεταξύ δύο ή περισσότερων χωρών. Οι συναλλαγές αυτές μπορεί να αφορούν μεταφορά κεφαλαίου, τεχνολογίας, γνώσης ή/και ανθρώπινου δυναμικού (Μαυρομάτη, 2015).

Σύμφωνα με τους Oniatt & McDougall, διεθνής επιχειρηματικότητα ορίζεται η νέα και καινοτόμα δραστηριότητα που έχει σκοπό την δημιουργία αξίας για την επιχείρηση μέσω της ανάπτυξης επιχειρηματικής οντότητας εκτός συνόρων (Oniatt & McDougall, 1997).

Η διεθνοποίηση μιας αγοράς μετράται από τον βαθμό επιρροής των πολυεθνικών επιχειρήσεων επί της εγχώριας αγοράς και την λειτουργία της. Αυξημένη επιρροή των διεθνοποιημένων επιχειρήσεων (είτε εγχώριων είτε ξένων) συνεπάγεται μεγάλο βαθμός διεθνοποίησης μιας αγοράς. Τα κίνητρα των πολυεθνικών επιχειρήσεων για να επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους στο εξωτερικό μπορούν να συνοψιστούν:

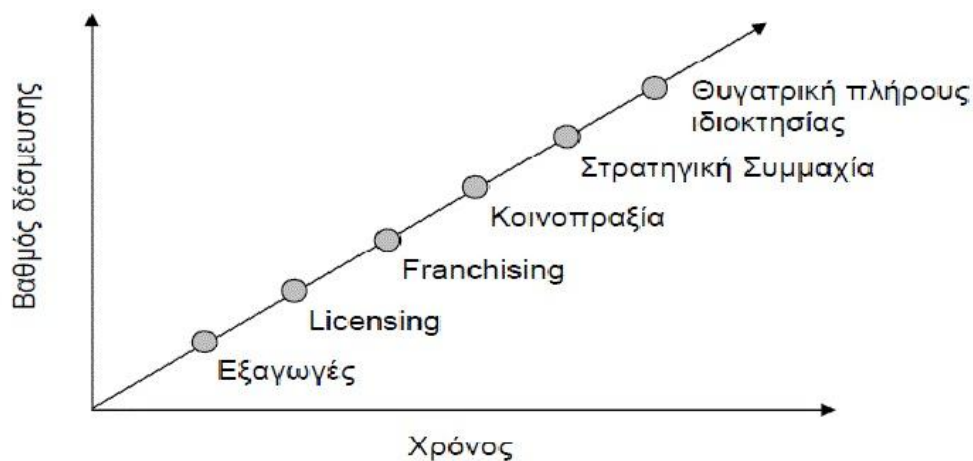
- Αναζήτηση πόρων (resource seeking) που μπορεί να έχουν χαμηλότερο κόστος στην χώρα υποδοχής απ' ότι στην χώρα προέλευσης.
- Αναζήτηση αγορών (market seeking) για να προμηθεύσει με αγαθά την εγχώρια αγορά ή και άλλες συνδεδεμένες με την χώρα αυτή αγορές, εξυπηρετώντας έτσι ομάδες αγορών.
- Αναζήτηση αποδοτικότητας (efficiency seeking) βασιζόμενες στην αξιοποίηση πλεονεκτημάτων όπως η επίτευξη οικονομιών κλίμακας, ο καταμερισμός του επενδυτικού κινδύνου για να μην είναι ευάλωτες σε απρόβλεπτες διαταραχές κ.α.
- Αναζήτηση γνώσης (knowledge seeking) για γρήγορη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας ή της διεθνούς θέσης τους, μέσω αγορών στρατηγικών στοιχείων (τεχνολογία ή τεχνογνωσία άλλων επιχειρήσεων)
- Θετική αντίδραση σε θεσμοθετημένα κίνητρα μιας χώρας όπως η άρση περιορισμών και δασμών, αλλαγές συναλλαγματικών ισοτιμιών κ.α.

1.2 Διακρίσεις Διεθνών Δραστηριοτήτων

Οι επιχειρήσεις από ένα σημείο και μετά, έρχονται αντιμέτωπες με ένα όριο επέκτασης το οποίο για να το υπερβούν πρέπει να διεθνοποιήσουν τις δραστηριότητες τους. Ως κυριότερες μορφές διεθνοποίησης θεωρούνται οι εξαγωγές, οι συμβάσεις & συμφωνίες, καθώς και οι άμεσες ξένες επενδύσεις. Η κάθε μορφή επέκτασης

συνεπάγεται και διαφορετικό βαθμό δέσμευσης των επιχειρήσεων με τις αγορές που επεκτείνονται, σε συνάρτηση με τον χρόνο, όπως φαίνεται και στο ακόλουθο σχήμα (Πανηγυράκης, 1999):

Σχήμα 1: Μορφές διεθνοποίησης και βαθμός εξάρτησης

Πηγή: (Πανηγυράκης, 1999)

1.2.1 Εξαγωγές.

Οι εξαγωγές είναι η πιο διαδεδομένη μέθοδος διείσδυσης στις διεθνείς αγορές και αποτελούν συνήθως την πρώτη προσπάθεια διεθνοποίησης από την πλευρά της επιχείρησης, μέσω εξαγωγής σε άλλες αγορές, προϊόντων και υπηρεσιών.

Με την μέθοδο αυτή η επιχείρηση αναλαμβάνει χαμηλό οικονομικό ρίσκο αφού δεν συνδέεται με μεγάλα λειτουργικά κόστη και απαιτήσεις κεφαλαίου και ούτε χρειάζεται άριστη γνώση της τοπικής αγοράς. Από την άλλη, είναι πολύ πιθανός ο περιορισμός των οικονομικών αποδόσεων λόγω αύξησης του κόστους μεταφοράς, της αύξησης των δασμών, της μη συμμόρφωσης των προϊόντων με τις τοπικές καταναλωτικές απαιτήσεις και ανάγκες κ.α.

Η διάκριση των εξαγωγών σε άμεσες ή έμμεσες γίνεται ανάλογα με τον τρόπο που γίνονται οι πωλήσεις, δηλαδή εάν γίνονται απευθείας στους πελάτες της χώρας στο εξωτερικό ή εάν υπάρχει συνεργασία με μια ανεξάρτητη και υφιστάμενη εγχώρια επιχείρηση. Οι άμεσες εξαγωγές έχουν το μειονέκτημα της δέσμευσης πόρων για την αποτελεσματική οργάνωση των εξαγωγών από την επιχείρηση, αλλά προσφέρουν και πλεονεκτήματα όπως η μικρότερη αλυσίδα διανομής, η απόκτηση εμπειρίας από τις τοπικές αγορές, ο καλύτερος έλεγχος του μάρκετινγκ κ.λ.π. Στις έμμεσες εξαγωγές, ως πιο αρνητικός παράγοντας θα μπορούσε να θεωρηθεί το γεγονός ότι η

ισχυροποίηση της θέσης στην τοπική αγορά είναι άμεσα εξαρτώμενη από τρίτους. Πάντως και στις δύο περιπτώσεις το ύψος της επένδυσης παραμένει συγκριτικά χαμηλό, ενώ την ίδια στιγμή προσφέρεται η ευκαιρία για την κατανόηση και καταγραφή των κύριων χαρακτηριστικών της τοπικής αγοράς (Χατζηδημητρίου, 2003).

1.2.2 Διεθνής παραγωγή μέσω Συμφωνιών & Συμβάσεων

Η διεθνής παραγωγή προϊόντων μπορεί να επιτευχθεί από μια επιχείρηση μέσω επέκτασης ή μεταφοράς ενός μέρους της παραγωγής της στο εξωτερικό αξιοποιώντας στρατηγικές όπως (Μαυρομάτη, 2015):

- Συμφωνίες και συμβάσεις παραγωγής (contract manufacturing). Συνήθως αφορούν την επιχείρηση που επιθυμεί τη διεθνοποίηση και παραγωγικές μονάδες αναπτυσσόμενων χωρών προς αξιοποίηση φθηνότερου ανθρώπινου δυναμικού. Γίνεται επεξεργασία ενδιάμεσων προϊόντων που εισάγονται στη έδρα αυτών των μονάδων και πραγματοποιείται παραγωγή-συναρμολόγηση τελικών προϊόντων με προδιαγραφές που υπαγορεύονται και ελέγχονται από την διεθνή επιχείρηση.
- Συμφωνίες που παραχωρούν από τον αδειοδόχο στον αδειολήπτη συγκεκριμένα δικαιώματα εκμετάλλευσης και διάθεσης προϊόντων ή/και τεχνογνωσία για την κατασκευή των προϊόντων της διεθνούς επιχείρησης (licensing).
- Συμφωνίες διεθνούς δικαιόχρησης (franchising) που παραχωρούν από τον δικαιοπάροχο στον δικαιοδόχο, το δικαίωμα χρήσης εμπορικών σημάτων, επωνυμίας, τεχνολογίας-τεχνογνωσίας αλλά και υποστήριξης από την διεθνή επιχείρηση.
- Διοικητικά συμβόλαια (management contracts). Συνήθως εξυπηρετούν σκοπούς εκπαίδευσης από την διεθνή επιχείρηση προς μια επιχείρηση πελάτη, μέσω της μετακίνησης διοικητικού προσωπικού. Η διαδικασία διαρκεί περιορισμένο χρονικό διάστημα και είναι συνδεδεμένη με τις επιδόσεις της επιχείρησης πελάτη.

- Συμφωνίες κατασκευής έργων «με το κλειδί στο χέρι» (turn-key projects). Η ανάθεση από την ενδιαφερόμενη επιχείρηση, σε μια τρίτη επιχείρηση της κατασκευής των απαραίτητων εγκαταστάσεων, της προμήθειας υλικών και τεχνογνωσίας και την αρχική εκπαίδευση του προσωπικού, προκειμένου η προς διεθνοποίηση επιχείρηση να παραλάβει την δραστηριότητα απολύτως έτοιμη να λειτουργήσει.
- Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ)

1.3 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ): Ορισμός, Θεωρητικό πλαίσιο

1.3.1 Ορισμός

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) - Foreign Direct Investments (FDI), θεωρούνται οι κάθε είδους επενδύσεις από ξένους επενδυτές οι οποίες αποσκοπούν στη δημιουργία/διατήρηση άμεσων και επί σταθερής βάσεως σχέσεων μεταξύ ενός ξένου επενδυτή και της επιχείρησης προς την οποία στην οποία, παρέχονται τα απαιτούμενα κεφάλαια με απώτερο σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας σε άλλο κράτος. Στις ΑΞΕ περιλαμβάνονται και κάθε είδους επενδύσεις που τελικά επιτρέπουν την ουσιαστική συμμετοχή στη διαχείριση ή/και τον έλεγχο μιας άλλης εταιρείας που ασκεί οικονομική δραστηριότητα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019).

Από την σκοπιά του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) εντάσσονται στις διασυννοριακές επενδύσεις με αποκλειστικό σκοπό την δημιουργία συνεχούς (στον χρόνο) ενδιαφέροντος από μια ξένη επιχείρηση προς μια τοπική επιχείρηση. Το συνεχές ενδιαφέρον αποδεικνύεται όχι μόνο με την ύπαρξη μακροπρόθεσμης σχέσης μεταξύ δύο επιχειρήσεων αλλά και με την ταυτόχρονη και σε σημαντικό βαθμό επιρροή πάνω στην διαχείριση που επιτυγχάνεται με την απόκτηση τουλάχιστον ενός 10% του ελέγχου της επιχείρησης (ΟΟΣΑ, Glossary of Foreign Direct Investment Terms and Definitions, 2021).

Κατά το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), άμεση ξένη επένδυση υπάρχει όταν αλλοδαποί επενδυτές αποκτούν κατ' ελάχιστο το 10% των κοινών μετοχών ή των δικαιωμάτων ψήφου σε μια επιχείρηση (δημόσια ή ιδιωτική) και η επένδυση αυτή συνεπάγεται μόνιμο ενδιαφέρον αναφορικά με την διαχείριση της επιχείρησης και την επανεπένδυση των κερδών της (International Monetary Fund, 2021).

1.3.2 Μορφές και Τύποι ΑΞΕ

1.3.2.1 Δημιουργία οικονομικών μονάδων στο εξωτερικό

Οι ΑΞΕ μπορεί να κατευθυνθούν σε μια άλλη χώρα με τους παρακάτω γενικούς τρόπους (Μαυρομάτη, 2015):

- **Θυγατρική αποκλειστικής ιδιοκτησίας (Greenfield Investment).** Μια αλλοδαπή επιχείρηση επεκτείνεται μέσω μιας νέας επιχείρησης που ιδρύει στην χώρα ενδιαφέροντος, και είναι ο αποκλειστικός ιδιοκτήτης. Η δέσμευση κεφαλαίων και ο μεγάλος χρόνος που απαιτείται πριν η θυγατρική μπορέσει να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που εμφανίζονται σε μια νέα και άγνωστη αγορά, μπορεί να αντισταθμιστούν από το όφελος του πλήρους διοικητικού ελέγχου της θυγατρικής που επιτρέπει την ταχεία λήψη επιχειρησιακών αποφάσεων και την επίτευξη οικονομικών κλίμακας.
- **Διάφορες μορφές συγχώνευσης και εξαγοράς (merger, acquisition).** Οι εξαγορές μπορεί να έχουν διάφορες μορφές όπως:
  - *Μερική εξαγορά (Acquisition)* κατά την οποία μια αλλοδαπή επιχείρηση αποκτά σημαντικό ποσοστό (αλλά όχι πλειοψηφικό) του μετοχικού κεφαλαίου μιας τοπικής επιχείρησης
  - *Εκμετάλλευση απόκτηση – πλειοψηφία (Acquisition on majority)* κατά την οποία μια αλλοδαπή επιχείρηση αποκτά πλειοψηφικό μερίδιο του μετοχικού κεφαλαίου μιας τοπικής επιχείρησης
  - *Συγχώνευση και εξαγορά (Merger and Acquisition)* κατά την οποία μια αλλοδαπή επιχείρηση αποκτά ένα μέρος ή ακόμα και το σύνολο μιας τοπικής επιχείρησης με σκοπό την μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας ώστε να πετύχει την πλήρη αναδιάρθρωση της.
- **Διεθνής Κοινοπραξία (joint venture).** Δύο (ή και περισσότερες) επιχειρήσεις από διαφορετικές χώρες συνεργάζονται ώστε να προκύψει μια νέα και νομικά ανεξάρτητη επιχείρηση. Οι συνεργαζόμενες επιχειρήσεις διατηρούν την αυτοτέλειά τους, συνεισφέρουν σε εισροές και μοιράζονται τα βάρη και τα κέρδη. Η μέθοδος αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως τυπική ΑΞΕ αφού δεν υπάρχει μόνο ένας επενδυτής που επιφορτίζεται με την ευθύνη των αποφάσεων. Επιτυχημένα σχήματα προσφέρουν σημαντικά οφέλη και στην αλλοδαπή επιχείρηση που αποκτά πρόσβαση στην τοπική

αγορά αλλά και στην τοπική επιχείρηση η οποία αποκτά πρόσβαση σε μια πολύ μεγαλύτερη αγορά. Το μεγαλύτερο ίσως μειονέκτημα των σχημάτων αυτών είναι η συχνά προβληματική διαδικασία λήψης στρατηγικών αποφάσεων που μπορεί να οδηγήσει στην διάλυσή τους.

- **Διεθνείς στρατηγικές συμμαχίες (Strategic alliances).** Μοιάζουν με τις κοινοπραξίες αλλά έχουν ουσιαστικές διαφορές. Δύο (ή περισσότερες) επιχειρήσεις, αλλοδαπή και τοπική, που μπορεί να είναι και ανταγωνιστές, συνάπτουν συμφωνία συνεργασίας όχι με σκοπό την δημιουργία μια νέας και νομικά ανεξάρτητης επιχείρησης, αλλά την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικής αποτελεσματικότητας και των δύο. Η συμφωνία επιτρέπει αφενός στην τοπική επιχείρηση να έχει πρόσβαση σε σημαντικούς πόρους της αλλοδαπής επιχείρησης (τεχνολογία, κεφάλαια, έρευνα) και αφετέρου προσφέρει στην αλλοδαπή την καλή γνώση της τοπικής αγοράς.

Όπως προκύπτει και από τον ορισμό των ΑΞΕ, σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις το ύψος της επένδυσης είναι μεγαλύτερο του 10% των κοινών μετοχών ή των δικαιωμάτων ψήφου σε μια επιχείρηση, αλλιώς η επένδυση κατατάσσεται στις λεγόμενες **επενδύσεις χαρτοφυλακίου (Foreign portofolio equity investment)** και περιλαμβάνει τοποθετήσεις σε πολλά διαφορετικά περιουσιακά στοιχεία μιας άλλης χώρας, ενώ παράλληλα δεν έχουν μόνιμο χαρακτήρα ή μακροχρόνια δέσμευση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

2.1 Ο ρόλος των ξένων άμεσων επενδύσεων στην ανάπτυξη της οικονομίας

Ο ρόλος των ΑΞΕ στην ανάπτυξη είναι τόσο πολύπλευρος όσο και οι ίδιες οι ΑΞΕ. Έως έναν βαθμό, οι ΑΞΕ συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την παγκόσμια οικονομική ευημερία όσο και άλλες μορφές ροής κεφαλαίων, αφού μέσω αυτών διοχετεύονται πόροι από χώρες όπου αφθονούν, σε χώρες όπου είναι σπάνιοι. Έτσι, οι εισροές κεφαλαίων με τη μορφή ΑΞΕ επιτρέπουν στις οικονομίες υποδοχής να επενδύουν σε παραγωγικές δραστηριότητες σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι θα μπορούσαν να επιτύχουν μόνο με εγχώρια κεφάλαια (Thomsen, 1999). Με τον τρόπο αυτό απελευθερώνονται κεφάλαια για την υποστήριξη της οικονομικής ανάπτυξης, της ενίσχυσης της εγχώριας έρευνας και της ανάπτυξης τεχνολογίας, που διαφορετικά θα έπρεπε να αναζητηθούν από τις διεθνείς αγορές κεφαλαίου χωρίς να είναι βέβαιη πάντα η απρόσκοπτη πρόσβαση μιας χώρας σε αυτές. Πρέπει δε να συνεκτιμάται ότι μέσω του δανεισμού αναλαμβάνεται εξ ολοκλήρου ο κίνδυνος και δεν επιμερίζεται μεταξύ χώρας και επενδυτών όπως στην περίπτωση των ΑΞΕ (Bjorvatn, Kind, & Nordas, 2002).

Εξετάζοντας τα οφέλη των ΑΞΕ από άλλη οπτική γωνία, θα μπορούσε να πει κανείς ότι μοιάζουν με εκείνα του εμπορίου, αφού οι ξένες επιχειρήσεις είναι σε θέση να ενισχύσουν το επίπεδο ανταγωνισμού σε μια οικονομία και να φέρουν ιδέες, καινοτομίες, τεχνογνωσία και άλλες μορφές τεχνολογίας που η οικονομία υποδοχής δεν θα μπορούσε να δημιουργήσει από μόνη της. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, με το παγκόσμιο δίκτυο θυγατρικών τους, μπορούν επίσης να διοχετεύουν εξαγωγές από τη χώρα υποδοχής σε θυγατρικές εταιρείες σε άλλα μέρη με τη μορφή ενδοεταιρικού εμπορίου. Μέσω αυτού του μηχανισμού, οι ΑΞΕ επιτρέπουν διεθνή καταμερισμό της εργασίας (εντός των πολυεθνικών οργανισμών), ο οποίος ενδέχεται να μην είχε συμβεί διαφορετικά λόγω του υψηλού κόστους συναλλαγών (Thomsen, 1999).

Από την εμπειρία χρόνων σε χώρες εκείνες που στηρίχθηκαν σε μεγάλο βαθμό στις ΑΞΕ, προκύπτει ότι τα οφέλη δεν είναι πάντα αυτόματα. Έτσι κάποιες χώρες υποδοχής ΑΞΕ μπορεί να επιτυγχάνουν σημαντικές εξαγωγές, αλλά οι ικανότητες αυτές να στηρίζονται κυρίως στις δραστηριότητες των πολυεθνικών οργανισμών και

πολύ λιγότερο σε εγχώριες ικανότητες. Η πιο ισχυρή άμυνα σε αυτό το φαινόμενο φαίνεται να είναι η μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας μέσω των ΑΞΕ, οι οποίες θα συνεισφέρουν σημαντικά στον στόχο της βιώσιμης και διαρκούς οικονομικής ανάπτυξης μέσω της ενίσχυσης των εγχώριων δυνατοτήτων παραγωγής. Μια πιθανή εξήγηση για τις κακές επιδόσεις κάποιων χωρών στην αφομοίωση της μεταφερόμενης τεχνολογίας και τεχνογνωσίας έχει να κάνει με το επίπεδο εκπαίδευσης και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, γεγονός που οδηγεί στην ανάγκη σχεδιασμού εκπαιδευτικών πολιτικών που ενισχύουν την ικανότητα των εργαζομένων να αφομοιώνουν την ξένη τεχνολογία και τεχνογνωσία (Thomsen, 1999).

Οι τοπικές επιχειρήσεις είναι πιθανότερο να επωφεληθούν από αλληλεπιδράσεις με ξένους επενδυτές εάν δραστηριοποιούνται ήδη στον κλάδο που αποσκοπεί η ΑΞΕ, ή εάν οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται από τοπικές επιχειρήσεις μπορούν να λειτουργήσουν υποστηρικτικά σε ένα νέο οικονομικό κλάδο που θα δημιουργήσει μια ΑΞΕ. Συνεπώς, οι κυβερνήσεις υποδοχής θα πρέπει να προωθούν εκείνες τις δραστηριότητες που βασίζονται στο υφιστάμενο συγκριτικό πλεονέκτημα. Οι προσπάθειες ανάπτυξης εντελώς νέων τομέων μέσω ΑΞΕ που δεν σχετίζονται με την υφιστάμενη βιομηχανική δομή της οικονομίας υποδοχής, μειώνουν τους πιθανούς δεσμούς μεταξύ ξένων και εγχώριων επιχειρήσεων (Thomsen, 1999).

Σύμφωνα και με τα παραπάνω, μια επένδυση στον κλάδο της υψηλής τεχνολογίας σε μια χώρα με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης (π.χ. της Αφρικής), μάλλον θα αποτελέσει μια δραστηριότητα απομονωμένη από τις εγχώριες δραστηριότητες και χωρίς διάχυση γνώσης, τεχνολογίας ή τεχνογνωσίας. Αντίθετα, μια αντίστοιχη επένδυση σε μια χώρα π.χ. της νοτιοανατολικής Ασίας είναι πολύ πιθανό να συγκεντρώσει γύρω της υποστηρικτικές δραστηριότητες οι οποίες μπορεί να μετεξελιχθούν γρήγορα και σε ανταγωνιστικές (Γκολφινόπουλος, 2014).

Συμπερασματικά, είναι σημαντικό οι κυβερνητικές πολιτικές να προσπαθούν να προσελκύσουν εκείνες τις ΑΞΕ που βασίζονται στο υφιστάμενο συγκριτικό πλεονέκτημα και να μην προσπαθούν να αναπτύξουν εντελώς νέους και άγνωστους κλάδους για την χώρα. Η ανυπαρξία υφιστάμενης δομής και υποστηρικτικών δραστηριοτήτων δεν θα επιτρέψει την επίτευξη των επιθυμητών εξωτερικοτήτων.

2.2 Οφέλη οικονομιών από Ξένες Άμεσες Επενδύσεις

Οι ΑΞΕ ενδέχεται να επηρεάσουν την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας μέσω του αντικτύπου που μπορεί να έχουν στο απόθεμα κεφαλαίου, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην απόκτηση δεξιοτήτων ή τον ανταγωνισμό στην αγορά. Οι περισσότερες εμπειρικές μελέτες δείχνουν ότι οι ΑΞΕ μπορούν να τονώσουν την οικονομική ανάπτυξη μέσω διαφορετικών διαύλων. Αρχικά, λόγω της εισροής κεφαλαίων καταγράφεται αύξηση της παραγωγικότητας (μέχρις ενός σημείου οπότε και προσεγγίζει μηδενικούς ρυθμούς). Στη συνέχεια μπορεί να προκληθεί σημαντική επίδραση στο ποσοστό τεχνολογικής προόδου μιας χώρας υποδοχής, η οποία λαμβάνει χώρα μέσω ενός φαινομένου μετάδοσης προηγμένης τεχνολογίας και πρακτικών διαχείρισης (Kurtishi-Kastrati, 2013).

Γενικότερα επικρατεί η άποψη ότι η επίδραση των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής μάλλον είναι θετική και μάλιστα σε διάφορα επίπεδα. Τα κυριότερα οφέλη έχουν να κάνουν με (Dupasquier & Osakwe, 2005):

- Αύξηση των θέσεων εργασίας
- Αύξηση των ιδιωτικών καταθέσεων-αποταμιεύσεων
- Αύξηση των επαγγελματικών δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού προκειμένου να απασχοληθούν στις εφαρμοζόμενες προηγμένες μεθόδους παραγωγής
- Ενσωμάτωση της τοπικής οικονομίας στο διεθνές οικονομικό στερέωμα
- Μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας η οποία μπορεί να επεκταθεί και σε τοπικές δραστηριότητες που συν τω χρόνο μπορούν καταστούν ακόμα και ανταγωνιστικές
- Ενδυνάμωση των τοπικών επιχειρήσεων λόγω της αύξησης του ανταγωνισμού και της επακόλουθης αύξησης της αποδοτικότητας τους
- Γενικότερη ενεργοποίηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας υποδοχής

Εκτός από το προφανές που είναι η μεταφορά κεφαλαίων, μέσω των ΑΞΕ είναι δυνατή η μεταφορά των επονομαζόμενων «άυλων πόρων» οι οποίοι πολλές φορές είναι ίσως πιο σημαντικοί και από τα ίδια τα κεφάλαια, και περιλαμβάνουν τεχνολογία, τεχνογνωσία, πρακτικές διαχείρισης και μεθόδους διοίκησης και παραγωγής.

Ειδικά η αύξηση θέσεων εργασίας είναι διακαής πόθος κάθε χώρας υποδοχής δεδομένου ότι επιφέρει αύξηση της ευημερίας και πιο δίκαιη διανομή του εισοδήματος. Οι μηχανισμοί που οι ΑΞΕ είναι σε θέση να προκαλέσουν αύξηση της απασχόλησης συνοψίζονται (Δελής, 2010):

1. Άμεση απασχόληση εργατικού δυναμικού στις παραγωγικές μονάδες που δημιουργούνται
2. Έμμεση δημιουργία θέσεων εργασίας εξαιτίας της ανάπτυξης υποστηρικτικών δραστηριοτήτων
3. Η δημιουργία στενών δεσμών ανάμεσα στις ΑΞΕ και τις υποστηρικτικές δραστηριότητες έχει ως αποτέλεσμα την ενδυνάμωση των τοπικών οικονομιών και την περαιτέρω ενίσχυση της απασχόλησης

Σύμφωνα με την Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), οι ΑΞΕ είναι σε θέση να βελτιώσουν συνολικά την παραγωγικότητα της χώρας υποδοχής, μέσω της αύξησης της ανταγωνιστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων και ο τρόπος που αυτό επιτυγχάνεται, είναι μέσω της επίδρασης που ασκείται σε μια σειρά συντελεστών, υποβοηθητικών της αύξησης της παραγωγικότητας. Ενδεικτικά, ως τέτοιοι συντελεστές μπορούν να θεωρηθούν η μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, η αντιγραφή των τεχνολογιών, η μίμηση μεθόδων μάρκετινγκ κ.ο.κ. (UNCTAD, 1998).

Υπάρχει βέβαια και ο αντίλογος που υποστηρίζει ότι οι ΑΞΕ δεν είναι πάντα ένα εργαλείο που πυροδοτεί την οικονομική ανάπτυξη ή που συνεισφέρει σε πολλά επίπεδα της οικονομίας της χώρας υποδοχής. Αντίθετα κάποιοι πιστεύουν ότι τελικά επιτυγχάνονται τα αντίθετα αποτελέσματα με την πρόκληση ή την ενίσχυση στρεβλώσεων στην λειτουργία του εμπορίου, του χρηματοπιστωτικού τομέα, της αξιοποίησης και κατανομής των παραγωγικών πόρων. Εάν συνυπολογιστεί και η πιθανή μείωση των εγχώριων επενδύσεων, τότε συμπεραίνεται ότι οι ΑΞΕ μπορεί να φρενάρουν την οικονομική ανάπτυξη και μεγέθυνση οδηγώντας έτσι στα αντίθετα αποτελέσματα από τα προσδοκώμενα (Κοτταρίδη & Γιακούλας, 2013).

Προς ενίσχυση των παραπάνω ανησυχιών παρατίθενται και τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τον έλεγχο της παγκοσμιοποίησης και την προσεκτική μελέτη των προερχόμενων από τρίτες χώρες επενδύσεων, σε στρατηγικούς τομείς. Προτείνεται ένα τέτοιο νομικό πλαίσιο που θα επιτρέπει στην Ευρώπη να διατηρήσει

τα ουσιώδη συμφέροντά της μέσω του ελέγχου «των άμεσων ξένων επενδύσεων από τα κράτη μέλη για λόγους ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων διαφάνειας, του κανόνα της ίσης μεταχείρισης για τις ξένες επενδύσεις διαφορετικής προέλευσης και της υποχρέωσης να διασφαλίζονται επαρκείς δυνατότητες προσφυγής όσον αφορά αποφάσεις που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο των εν λόγω μηχανισμών επανεξέτασης» (European Commision, 2017).

Καταληκτικά, οι ΑΞΕ μπορεί να έχουν σημαντική θετική επίδραση στις οικονομίες των χωρών υποδοχής αλλά χωρίς αυτό να είναι πάντα δεδομένο. Υπάρχει πάντα ισχυρή πιθανότητα να προκληθούν από ουδέτερες έως και αρνητικές επιπτώσεις στις τοπικές οικονομίες και αυτός είναι ο λόγος που απαιτείται επισταμένη μελέτη και ανάλυση από τις κυβερνήσεις οι οποίες αποφασίζουν τις πολιτικές προσέλκυσης επενδύσεων. Η εξέταση παραμέτρων όπως το υφιστάμενο συγκριτικό πλεονέκτημα, το επίπεδο ανταγωνισμού των εγχώριων βιομηχανιών και οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, είναι κρίσιμης σημασίας.

2.3 Παράγοντες προσέλκυσης ΑΞΕ

Οι κλασικές θεωρίες προσφοράς των πολυεθνικών επιχειρήσεων μπορούν να εξηγήσουν τα κίνητρα για τις ΑΞΕ. η θεωρία του «κύκλου ζωής των προϊόντων» που διατύπωσε ο Vernon (1966), υποστηρίζει ότι όλα τα εταιρικά προϊόντα ακολουθούν ένα πρότυπο κύκλου ζωής, ο οποίος μπορεί να επιμεριστεί σε τρία στάδια: στο πρώτο στάδιο η επιχείρηση παρουσιάζει το προϊόν της στην εγχώρια αγορά λόγω ανάγκης για προσεκτικό έλεγχο και παρακολούθησης της αγοράς. Στο δεύτερο στάδιο το προϊόν σε κάποιο σημείο του κύκλου ζωής του προσεγγίζει το στάδιο της ωριμότητας, γεγονός που σημαίνει ότι λιγότεροι αγοραστές της τοπικής αγοράς είναι διατεθειμένοι να το αγοράσουν, ή ότι το προϊόν θεωρείται τυποποιημένο πλέον, ή τέλος ότι έχουν διοχετευτεί στην αγορά πανομοιότυπα/ παρόμοια ανταγωνιστικά προϊόντα. Στο τρίτο στάδιο οι δασμοί τείνουν να περιορίσουν τις εξαγωγές, οι οικονομίες κλίμακας τείνουν να εξαντλούνται στο εσωτερικό και η εξυπηρέτηση των ξένων αγορών γίνεται πολύ δύσκολη. Τα προβλήματα μπορούν να ξεπεραστούν με επέκταση σε νέες αγορές μέσω ΑΞΕ.

Η εκλεκτική θεωρία παραδείγματος (Dunning 1973, 1980, 1988) περιλαμβάνει την ανάλυση τριών κύριων παραμέτρων και είναι γνωστή επίσης ως OLI (Owner-specific,

Location-specific, Internalisation factors). Το ειδικό πλεονέκτημα ιδιοκτησίας (Owner-specific) προσδίδει πλεονέκτημα στην πολυεθνική επιχείρηση σε ότι αφορά στην καινοτομία, στις οργανωτικές ή διοικητικές δεξιότητες και εν γένει στη δυνατότητα να διαφοροποιηθεί σε σχέση με τους ανταγωνιστές της. Το ειδικό πλεονέκτημα θέσης (Location-specific), αφορά σε παράγοντες που συνδέονται με χαμηλότερα έξοδα μεταφοράς ή με την ικανότητα γειτνίασης της επιχείρησης στις αγορές αγαθών ή με την εύκολη πρόσβασή της σε συντελεστές παραγωγής και σε πρώτες ύλες. Με τη εσωτερικοποίηση (Internalisation) η επιχείρηση μπορεί να εκμεταλλευτεί οικονομίες κλίμακας ή φάσματος, να ελαχιστοποιήσει τον επιχειρηματικό της κίνδυνο και να διατηρήσει ποιοτικό έλεγχο της παραγωγικής διαδικασίας.

Η Hymer (1976) υποστήριξε ότι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις διαθέτουν ένα πλεονέκτημα, λόγω της δεσπόζουσας θέσης τους έναντι των ανταγωνιστριών τους τοπικών εταιριών. Οι επιχειρήσεις εγκαθιδρύουν θυγατρικές στο εξωτερικό προκειμένου να εκμεταλλευτούν αυτό το ειδικό πλεονέκτημα που αφορά στις τεχνικές γνώσεις, στις καινοτομίες των προϊόντων τους και στη διοικητική ή οικονομική υπεροχή τους. Στην πραγματικότητα, μία πολυεθνική επιχείρηση που αποφασίζει να επεκταθεί στο εξωτερικό, έρχεται αντιμέτωπη με τις τοπικές επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν στη διάθεσή τους περισσότερες πληροφορίες και καλύτερη γνώση της αγοράς στην οποία εδρεύουν και λειτουργούν. Συνεπώς, προκειμένου η πολυεθνική επιχείρηση να αποφασίσει την επέκτασή της, θα πρέπει να διατηρεί κάποιο ειδικό πλεονέκτημα, το οποίο μάλιστα να είναι και ικανό να υπερτερήσει των δαπανών που αναμένεται να προκύψουν από την ανάληψη της εν λόγω επένδυσης, ώστε να της επιτρέψει να αναλάβει κυρίαρχη θέση έναντι των ανταγωνιστριών τοπικών εταιριών.

Η εξελικτική θεώρηση βάσει πόρων μάθησης και δυναμικών ικανοτήτων που διατυπώνεται από την Penrose και αφορά την ερμηνεία της «εσωτερικής ανάπτυξης» η οποία επιτυγχάνεται μέσω της εξειδίκευσης, του καταμερισμού εργασίας και της ομαδικής δουλειάς, τα οποία οδηγούν στην δημιουργία γνώσης από τους ανθρώπινους πόρους του ίδιου του πολυεθνικού οργανισμού. Η αναζήτηση μακροχρόνιων κερδών και η περιορισμένη διαθεσιμότητα στην αγορά διοικητικών στελεχών, υποχρεώνει την επιχείρηση να αξιοποιεί εσωτερικούς πόρους για την

δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Συνεπώς, το ανθρώπινο κεφάλαιο αποτελεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για κάθε σύγχρονη επιχείρηση (Penrose, 1959).

Οι Pitelis και Teece υποστηρίζουν ότι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις δημιουργούν επιχειρηματικά οικοσυστήματα και οργανώνουν τους πόρους της επιχείρησης σε μία καλοκουρδισμένη ορχήστρα, η οποία λειτουργεί μόνη της από ένα σημείο και μετά αξιοποιώντας όλους τους παράγοντες όπως οι προμηθευτές, οι αγοραστές, το κράτος και ο ανταγωνισμός. (Pitelis & Teece, 2010).

Τέλος, από την πλευρά των θεωριών ζήτησης υποστηρίζεται ότι οι αποφάσεις για διεθνοποίηση μιας επιχείρησης μπορεί να επηρεαστούν από την αποτελεσματική ζήτηση. Έτσι, μια επιχείρηση διεθνοποιείται προκειμένου να μειώσει τις πιέσεις στην κερδοφορία της που μπορεί να οφείλονται σε προβλήματα ζήτησης (π.χ. υποκατανάλωσης) ή/και προβλήματα προσφοράς (π.χ. υπερπροσφορά) (Clegg, Pitelis, Schweitzer, & Whittle, 2021).

Διάφορες εργασίες εξετάζουν τους προσδιοριστικούς παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν περισσότερο την προσέλκυση ΑΞΕ (Wint & Williams, 2002; Παπαθωμά, 2011; Parashar, 2015; Σκουλουδάκης, 2018):

Το μέγεθος αγοράς. Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού έχει θετικά αποτελέσματα στις εισερχόμενες ΑΞΕ. Ένας μεγάλος πληθυσμός παρέχει και σημαντικές ευκαιρίες για την αύξηση των πωλήσεων ως συνέπεια της αύξησης των καταναλωτών. Η μεγάλη αγορά συνεπάγεται αφενός την αποτελεσματική αξιοποίηση πόρων και αφετέρου την εκμετάλλευση οικονομικών κλίμακας.

Ρυθμός ανάπτυξης ΑΕΠ. Η αναπτυξιακή πορεία μιας χώρας επηρεάζει πολύ την εισροή ΑΞΕ αφού μια έντονα αναπτυσσόμενη χώρα αναμένεται να παρουσιάζει εξαιρετικά σημαντικές προοπτικές κερδοφορίας. Ακόμα όμως και μια ήδη ανεπτυγμένη αγορά που αποδεικνύεται ως τέτοια λόγω των μεγεθών του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, του κατά κεφαλήν εισοδήματος, του πληθυσμού μεσαίου εισοδήματος, φαίνεται επίσης να προσελκύει ΑΞΕ λόγω της αγοραστικής δύναμης του πληθυσμού της.

Εμπορικό άνοιγμα οικονομίας. Ο συγκεκριμένος παράγοντας υποδεικνύει τον βαθμό ευκολίας με τον οποίο κεφάλαια και αγαθά μετακινούνται προς την χώρα υποδοχής, αλλά και το αντίστροφο. Μετράται ως ο λόγος του αθροίσματος των εξαγωγών και των εισαγωγών προς το συνολικό ΑΕΠ στην τρέχουσα τιμή.

Γενικότερα το άνοιγμα του εμπορίου προσελκύει τις ΑΞΕ με εξαγωγικό προσανατολισμό σε μια οικονομία. Οι χώρες με κλειστές οικονομίες εφαρμόζουν το τέχνασμα των ειδικών ζωνών διαχείρισης και διεκπεραίωσης εξαγωγών (export processing zones) προκειμένου να ξεπεράσουν μερικώς τα μειονεκτήματα τους.

Ποιότητα Υποδομών. Για να λειτουργήσουν οι επιχειρήσεις απαιτούν κατ' ελάχιστο ενέργεια, μεταφορικές υποδομές, υψηλής ποιότητας τηλεπικοινωνίες. Η υψηλή ποιότητα υποδομών μεταφράζεται σε μειωμένο κόστος παραγωγής και μεταφοράς, με συνεπακόλουθη αύξηση κερδοφορίας. Δείκτες όπως η κατά κεφαλήν κατανάλωση ρεύματος, το πλήθος τηλεφωνικών γραμμών ανά 1.000 άτομα κλπ, μπορούν να δώσουν μια καλή εικόνα της ποιότητας των υποδομών μιας χώρας υποδοχής ΑΞΕ. Βέβαια υπάρχουν και περιπτώσεις χωρών που οι κακές υποδομές μπορεί να θεωρηθούν και ως ευκαιρία για επιχειρήσεις π.χ. του κατασκευαστικού τομέα.

Ανθρώπινο κεφαλαίο. Υψηλή διαθεσιμότητα καλά εκπαιδευμένου και με επαρκείς δεξιότητες ανθρώπινου δυναμικού, αποτελεί σημαντικό παράγοντα προσέλκυσης ΑΞΕ.

Πολιτική σταθερότητα - Κυβερνητικές πολιτικές. Η επί μακρόν πολιτική σταθερότητα και ηρεμία, με ταυτόχρονη απουσία βίας και τρομοκρατίας λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Σε συνδυασμό με χαμηλό επίπεδο διαφθοράς (το οποίο αυξάνει το κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων) είναι σε θέση να επηρεάσει σημαντικά την εισροή ΑΞΕ.

Γλωσσικές και πολιτιστικές διαφορές. Η διαδεδομένη χρήση κοινής γλώσσας βοηθά στην άνετη επικοινωνία μεταξύ των επιχειρήσεων (διεθνών και τοπικών) καθώς και την ευκολότερη ανταλλαγή πληροφοριών. Η πολιτιστική συγγένεια και οι κοινές ηθικές αξίες διευκολύνουν την κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων των αγορών που καλούνται να καλύψουν οι ΑΞΕ.

Δαπάνες εργασίας. Ειδικά στις αναπτυσσόμενες χώρες, το φθινό εργατικό δυναμικό αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους προσδιοριστικούς παράγοντες προσέλκυσης ΑΞΕ με αποτέλεσμα να υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ της εισροής ΑΞΕ και του μισθολογικού συντελεστή. Εάν προστεθεί και η εξειδίκευση στο εργατικό δυναμικό, τότε αυξάνονται ακόμα περισσότερο οι εισροές ΑΞΕ.

2.4 Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) ως δείκτης οικονομικής ανάπτυξης

Η οικονομική ανάπτυξη είναι μια πολυσύνθετη έννοια που εμπεριέχει εκτός από την οικονομική και κοινωνική πρόοδο και πολλές διαφορετικές πτυχές που δεν υπολογίζονται εύκολα, όπως η πολιτική ελευθερία, η κοινωνική δικαιοσύνη και η περιβαλλοντική αξιοπιστία. Όλα αυτά τα θέματα συνδέονται μεταξύ τους για να συνθέσουν τελικά ένα συνολικά υψηλό βιοτικό επίπεδο.

Σε γενικές γραμμές, οι χώρες με βελτιούμενους δείκτες οικονομικής ανάπτυξης έχουν και ταχύτερη βελτίωση στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης, πιο ελεύθερο πολιτικό σύστημα, πιο δίκαιη κατανομή πλούτου αλλά και ενισχυμένη ικανότητα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Αλλιώς, ενώ η οικονομική ανάπτυξη δεν επιφέρει αυτομάτως βελτιώσεις σε κοινωνικά, θεσμικά και περιβαλλοντικά θέματα, εντούτοις, χωρίς οικονομική ανάπτυξη, υπάρχει περιορισμένη προοπτική για τέτοια επιτεύγματα.

Οι Basu, Chakraborty και Reagle χρησιμοποιώντας δεδομένα από 23 χώρες της Ασίας, της Αφρικής, της Ευρώπης και τη Λατινικής Αμερικής και βρήκαν μια από κοινού ολοκληρωμένη σχέση μεταξύ των ΑΞΕ και της αύξησης του ΑΕΠ. Το άνοιγμα του εμπορίου τονίστηκε ως κρίσιμος καθοριστικός παράγοντας για τον αντίκτυπο των ΑΞΕ στην ανάπτυξη. Διαπίστωσαν αμφίδρομη αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της αύξησης των ΑΞΕ και του ΑΕΠ στις ανοικτές οικονομίες, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, ενώ η μακροπρόθεσμη αιτιώδης συνάφεια είναι μονόδρομος από την αύξηση του ΑΕΠ έως τις ΑΞΕ σε σχετικά κλειστές οικονομίες (Basu, Chakraborty, & Reagle, 2003).

Επιπλέον, οι Chowdhury και Mavrotas χρησιμοποιώντας στοιχεία από το 1969-2000 και κατέληξαν ότι υπάρχει αμφίδρομη αιτιώδης συνάφεια μεταξύ του ΑΕΠ και των ΑΞΕ στη Μαλαισία και την Ταϊλάνδη, ενώ αντίθετα δεν προκάλεσαν αύξηση του ΑΕΠ στη Χιλή (Chowdhury & Mavrotas, 2006).

Οι Hansen και Rand διαπίστωσαν ισχυρή αιτιώδη συνάφεια ανάμεσα στις ΑΞΕ και το ΑΕΠ μιας ομάδας 31 αναπτυσσόμενων χωρών κατά το διάστημα 1970-2000 (Hansen & Rand, 2006).

Το ΑΕΠ (GPD) μετρά την αξία της συνολικής τελικής παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται από μια οικονομία εντός ορισμένης χρονικής περιόδου. Περιλαμβάνει αγαθά και υπηρεσίες που έχουν αγορές (ή που θα μπορούσαν να έχουν

αγορές) και προϊόντα που παράγονται από τη γενική κυβέρνηση και μη κερδοσκοπικά ιδρύματα. Είναι ένα μέτρο οικονομικής δραστηριότητας και χρησιμοποιείται επίσης ως υποκατάστατο της ανάπτυξης του υλικού βιοτικού επιπέδου μιας χώρας. Ωστόσο, είναι ένα περιορισμένο μέτρο οικονομικής ευημερίας. Για παράδειγμα, το ΑΕΠ δεν περιλαμβάνει τις περισσότερες μη αμειβόμενες οικιακές εργασίες ούτε λαμβάνει υπόψη τις αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής δραστηριότητας, όπως η υποβάθμιση του περιβάλλοντος (Eurostat, 2022).

Ο δείκτης «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» (GPD per capita) υπολογίζεται ως ο λόγος του πραγματικού ΑΕΠ προς τον μέσο πληθυσμό ενός συγκεκριμένου έτους. Το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν αποτελεί βασικό δείκτη των οικονομικών επιδόσεων και χρησιμοποιείται συνήθως ως ευρύ μέτρο του μέσου βιοτικού επιπέδου ή της οικονομικής ευημερίας, παρά την ύπαρξη ορισμένων αναγνωρισμένων ελλείψεων. Για παράδειγμα, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ δεν παρέχει καμία ένδειξη για τον τρόπο κατανομής του ΑΕΠ μεταξύ των πολιτών. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μπορεί να αυξηθεί, για παράδειγμα, αλλά περισσότεροι άνθρωποι μπορεί να βρεθούν σε χειρότερη θέση εάν αυξηθούν και οι εισοδηματικές ανισότητες. Ομοίως, σε ορισμένες χώρες, μπορεί να υπάρχει σημαντικός αριθμός μη μόνιμων συννοριακών ή εποχιακών εργαζομένων ή ακόμη εισροές και εκροές εισοδήματος περιουσίας. Και τα δύο φαινόμενα υποδηλώνουν ότι η αξία της παραγωγής διαφέρει από το εισόδημα των κατοίκων, με αποτέλεσμα να υπερβούν ή να υποτιμούν το βιοτικό τους επίπεδο (OECD, 2009).

Παρόλα αυτά, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ χρησιμοποιείται ευρύτατα ως δείκτης του μέσου βιοτικού επιπέδου και της οικονομικής ευημερίας και θεωρείται καλύτερος δείκτης σε σχέση με το ΑΕΠ αφού δεν παραβλέπει τις πληθυσμιακές διαφορές που μπορεί να είναι πολύ μεγάλες ανάμεσα στις χώρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση απαρτίζεται σήμερα από 27 κράτη μέλη τα οποία συμμετέχουν στην ισχυρότερη ίσως πολιτική και οικονομική ένωση κρατών παγκοσμίως.

Το 2020 η Ευρωπαϊκή Ένωση αριθμούσε 15 μέλη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Στην συνέχεια, την δεκαετία 2000-2010 εισήλθαν άλλα 12 μέλη, μεταξύ των οποίων και η Κύπρος.

Την δεκαετία 2010-2020 εισήλθε μόνο μία χώρα (Κροατία), αλλά και αποχώρησε μία άλλη (Βρετανία). Έτσι σήμερα υπάρχει η Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 (ΕΕ, 2022).

Η τωρινή εργασία, αφού λάβει υπόψη το παραπάνω θεωρητικό υπόβαθρο, προσπαθεί να διερευνήσει κατά πόσο οι εισροές ΑΞΕ στις χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης είναι σε θέση να επηρεάσουν την ανάπτυξη και ευημερία των χωρών αυτών.

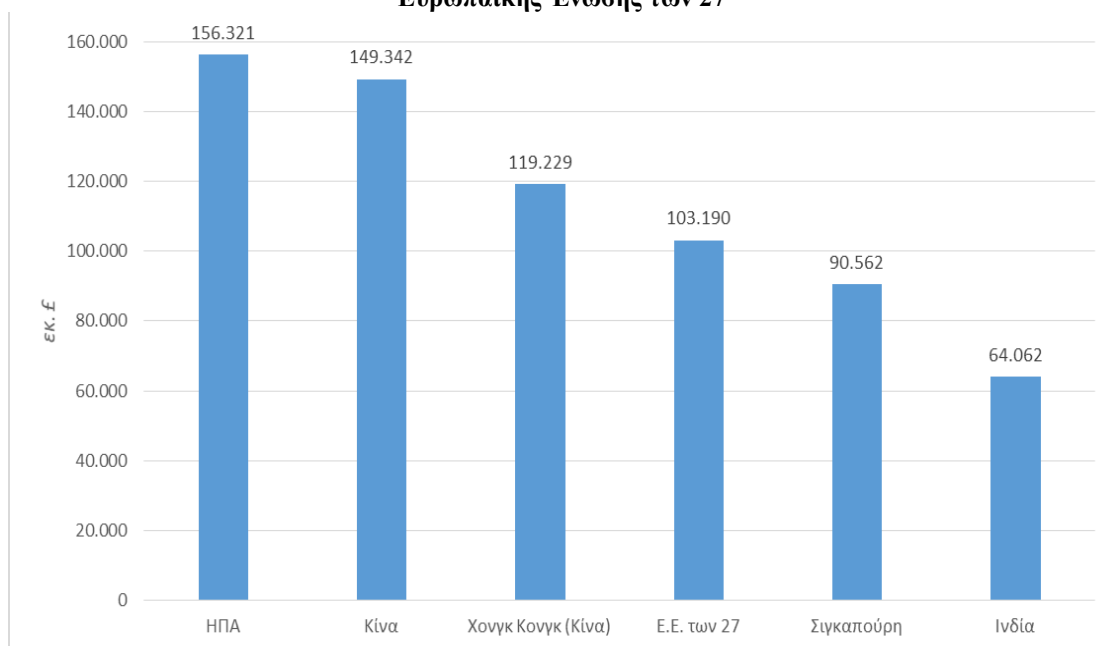
Στον επόμενο πίνακα φαίνεται ότι η ΕΕ των 27 ήταν για το 2020 σημαντικός υποδοχέας άμεσων ξένων επενδύσεων, με ποσά που ξεπερνούν τα 103 εκατομμύρια δολάρια και κατατάχθηκε 4^η παγκοσμίως, πίσω από χώρες όπως οι ΗΠΑ, η Κίνα και το Χονγκ Κονγκ.

Πίνακας 1: Χώρες με τις μεγαλύτερες εισροές ΑΞΕ παγκοσμίως για το 2020, και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27

Παγκόσμια κατάταξη	Χώρα	Εισροή ΑΞΕ <i>(εκατομμύρια δολάρια)</i>
1 ^η	ΗΠΑ	156.321
2 ^η	Κίνα	149.342
3 ^η	Χονγκ Κονγκ (Κίνα)	119.229
4^η	Ε.Ε. των 27	103.190
5 ^η	Σιγκαπούρη	90.562
6 ^η	Ινδία	64.062

Πηγή: UNCTAD, 2022

Σχήμα 2: Χώρες με τις μεγαλύτερες εισροές ΑΞΕ παγκοσμίως για το 2020, και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27

Ανατρέχοντας όμως στα δεδομένα της τελευταίας 20ετίας (2000-2020) γίνεται αντιληπτό ότι η ΕΕ ήταν στην πρώτη θέση παγκοσμίως ως υποδοχέας άμεσων ξένων επενδύσεων επί σειρά ετών, με εξαίρεση το 2008, το 2016 και το 2020.

Πίνακας 2: Η ΕΕ και τρεις πρώτες χώρες με τις μεγαλύτερες εισροές ΑΞΕ την εικοσαετία 2000-2020

(σε εκατομμύρια δολάρια)

Έτος	ΕΕ των 27	ΗΠΑ	Κίνα	Χονγκ Κονγκ (Κίνα)
2000	564.991	314.007	40.715	54.582
2001	298.100	159.461	46.878	29.061
2002	262.766	74.457	52.743	3.662
2003	226.394	53.146	53.505	17.831
2004	154.801	135.826	60.630	29.154
2005	296.743	104.773	72.406	34.058
2006	414.019	237.136	72.715	41.811
2007	668.105	215.952	83.521	58.403
2008	222.044	306.366	108.312	58.315
2009	362.292	143.604	94.065	55.535
2010	335.881	198.049	114.734	70.541
2011	446.512	229.862	123.985	96.581

2012	341.947	199.034	121.073	70.180
2013	315.118	201.393	123.911	74.294
2014	287.395	201.733	128.502	113.038
2015	591.208	467.625	135.577	174.353
2016	361.545	459.419	133.711	117.387
2017	301.457	295.296	136.315	110.685
2018	347.437	223.401	138.305	104.246
2019	380.281	261.412	141.225	73.714
2020	103.190	156.321	149.342	119.229

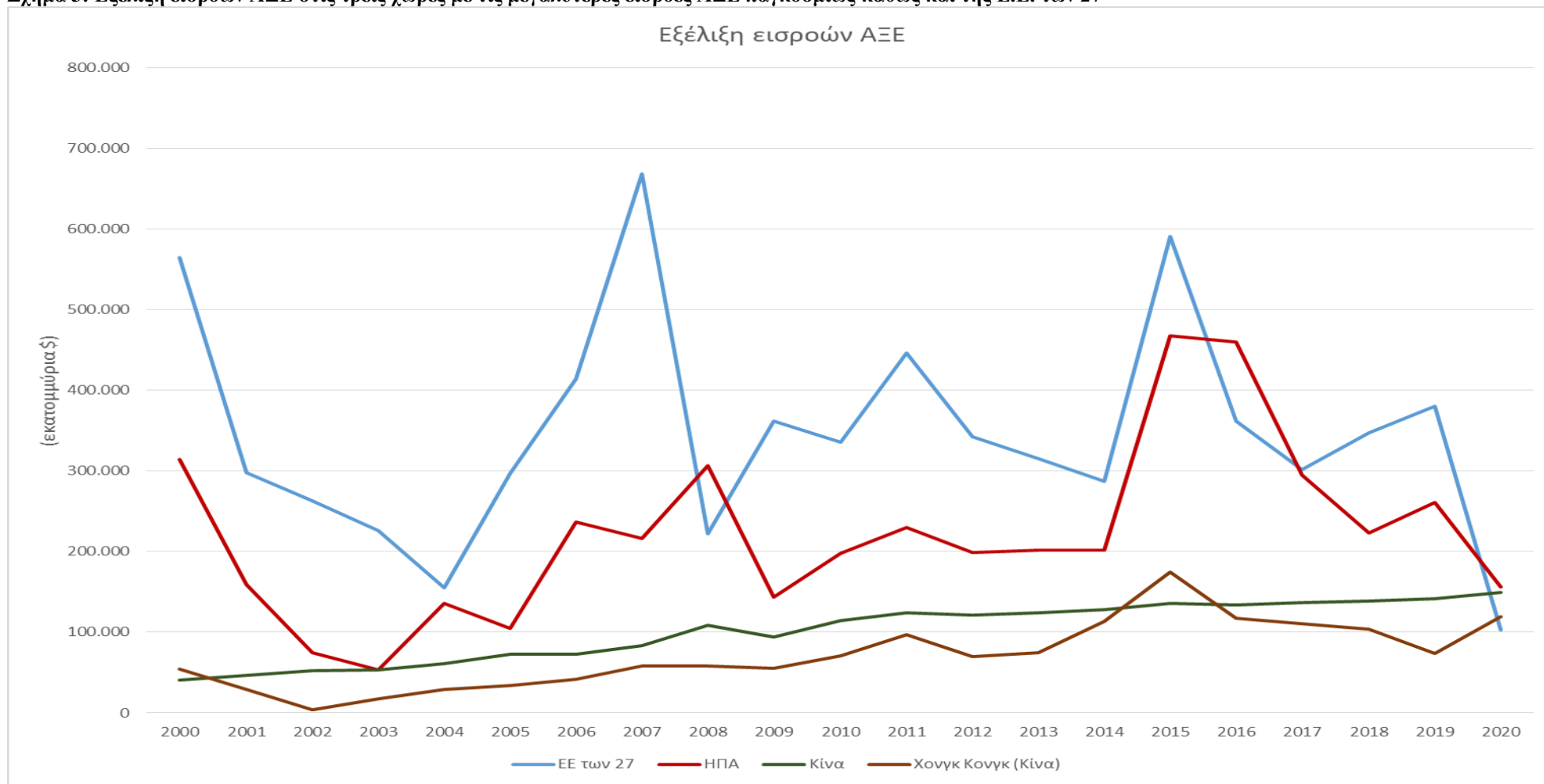
Πηγή: UNCTAD, 2022

Από τα παραπάνω βγαίνει το συμπέρασμα ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν παγκόσμια πρωταθλήτρια στις εισροές ΑΞΕ και η εικόνα του 2020 που την κατατάσσει στην 4^η θέση ίσως είναι προσωρινή.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί στην επόμενη σελίδα, εντυπωσιάζει η σταθερά ανοδική πορεία των εισροών ΑΞΕ προς την Κίνα, η οποία δεν φαίνεται να επηρεάζεται ιδιαίτερα από παράγοντες όπως η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008 ή η πανδημία covid-19 (2019).

Επίσης, είναι αξιοσημείωτος ο συντονισμός των γραμμών που αποτυπώνουν τις αυξομειώσεις των εισροών ΑΞΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ΗΠΑ. Έτσι φαίνεται ότι τις ίδιες χρονικές περιόδους μειώνονται οι εισροές ΑΞΕ και στην ΕΕ και στις ΗΠΑ (π.χ. 2000-2004), ενώ στο επόμενο διάστημα αυξάνονται πάλι μαζί (π.χ. 2004-2007) κ.ο.κ.

Σχήμα 3: Εξέλιξη εισροών ΑΞΕ στις τρεις χώρες με τις μεγαλύτερες εισροές ΑΞΕ παγκοσμίως καθώς και της Ε.Ε. των 27

3.1.1 Εισροές ΑΞΕ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ΕΕ διαθέτει ένα από τα πιο ανοικτά επενδυτικά καθεστώτα στον κόσμο, με το άνοιγμα των ξένων επενδύσεων να κατοχυρώνεται στις Συνθήκες της ΕΕ. Έχει υιοθετήσει την άποψη ότι οι ΑΞΕ προσφέρουν σημαντικά οφέλη στην οικονομία και την κοινωνία γενικότερα. Θεωρεί ότι οι ΑΞΕ αποτελούν πηγή ανάπτυξης και απασχόλησης συνδέοντας τις εταιρείες της ΕΕ με παγκόσμιες αλυσίδες αξίας που αποτελούν οδηγούς της σύγχρονης οικονομίας.

Επίσης θεωρεί ότι μέσω των ΑΞΕ ενισχύεται η παραγωγικότητα και οι ευρωπαϊκές εταιρείες γίνονται πιο ανταγωνιστικές βελτιώνοντας την κατανομή των πόρων, φέρνοντας κεφάλαια, τεχνολογίες και εμπειρογνωμοσύνη, αυξάνοντας τον ανταγωνισμό, τονώνοντας την καινοτομία και ανοίγοντας νέες αγορές για τις εξαγωγές της ΕΕ.

Το άνοιγμα της ΕΕ στις ξένες επενδύσεις δεν πρόκειται να αλλάξει, ωστόσο γίνεται προσπάθεια να συνοδεύεται από έντονες και κατάλληλες πολιτικές ώστε αφενός να ανοίξουν οι ξένες αγορές για τις εταιρείες της ΕΕ σε τρίτες χώρες και αφετέρου να διασφαλιστεί ότι για όλους θα ισχύουν οι ίδιοι κανόνες που θα προστατεύουν τις επενδύσεις και τα περιουσιακά στοιχεία στην ΕΕ από εξαγορές που θα μπορούσαν να είναι επιζήμιες για τα ουσιαστικά συμφέροντα της ΕΕ ή των κρατών μελών της (European Commission, 2017).

Παρά το γεγονός όμως ότι η ΕΕ έχει υιοθετήσει την άποψη πως οι ΑΞΕ προσφέρουν σημαντικά οφέλη στην οικονομία και την κοινωνία, αναγνωρίζει ότι υπάρχει κίνδυνος σε μεμονωμένες περιπτώσεις οι ξένοι επενδυτές να επιδιώξουν να αποκτήσουν τον έλεγχο ή την επιρροή σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις των οποίων οι δραστηριότητες έχουν επιπτώσεις σε τεχνολογίες ζωτικής σημασίας, υποδομές, εισροές ή ευαίσθητες πληροφορίες. Ο κίνδυνος αυτός προκύπτει ιδίως, αλλά όχι μόνο, όταν οι ξένοι επενδυτές ανήκουν ή ελέγχονται από το κράτος, είτε μέσω χρηματοδότησης είτε μέσω άλλων τρόπων. Οι εξαγορές αυτές μπορούν να επιτρέψουν στα εν λόγω κράτη να χρησιμοποιούν τα περιουσιακά στοιχεία εις βάρος όχι μόνο του τεχνολογικού πλεονεκτήματος της ΕΕ, αλλά και της ασφάλειας και της δημόσιας τάξης της.

Παρόλο που η ύπαρξη εθνικών μηχανισμών ελέγχου ΑΞΕ συνιστά περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων ή της ελευθερίας εγκατάστασης, η ΕΕ

επιτρέπει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα περιορισμού των ΑΞΕ, υπό την προϋπόθεση ότι δεν εισάγουν διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, και μπορούν να αναπροσαρμόζονται ιδίως για λόγους δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας τάξης ή για άλλους επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, όπως ορίζονται από το Δικαστήριο, και να συμμορφώνονται με τις αρχές της αναλογικότητας και της ασφάλειας δικαίου (European Commission, 2017).

Επειδή όμως η ΕΕ των 27 δεν είναι παρά μια ένωση κρατών, είναι βέβαιο ότι ανάμεσα στα κράτη μέλη θα υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις σχετικά με τις επιδόσεις τους στην προσέλκυση ΑΞΕ.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι συνολικές εισροές ΑΞΕ για την εικοσαετία 2000-2020, με το 2020 να είναι το έτος κατά το οποίο καταγράφηκε το χαμηλότερο ύψος εισροών των τελευταίων 20 ετών. Φαίνεται λοιπόν ότι από τις 27 χώρες, η Γερμανία είναι η χώρα που δέχτηκε τις μεγαλύτερες εισροές ΑΞΕ που ανήλθαν σε 933 δισεκατομμύρια δολάρια, και το Βέλγιο, την Ολλανδία, την Ιρλανδία, την Ισπανία και την Γαλλία να ακολουθούν με εισροές άνω του μισού τρισεκατομμυρίου δολαρίων στην κάθε μία χώρα.

Οι έξι αυτές χώρες συγκέντρωσαν συνολικές εισροές ύψους 4,4 τρισεκατομμυρίων δολαρίων με τις υπόλοιπες 21 χώρες να μοιράζονται ένα ποσό ύψους 2,8 τρισεκατομμυρίων δολαρίων.

Πίνακας 3: Εισροές ΑΞΕ στις χώρες της ΕΕ των 27 την 20ετία 2000-2020

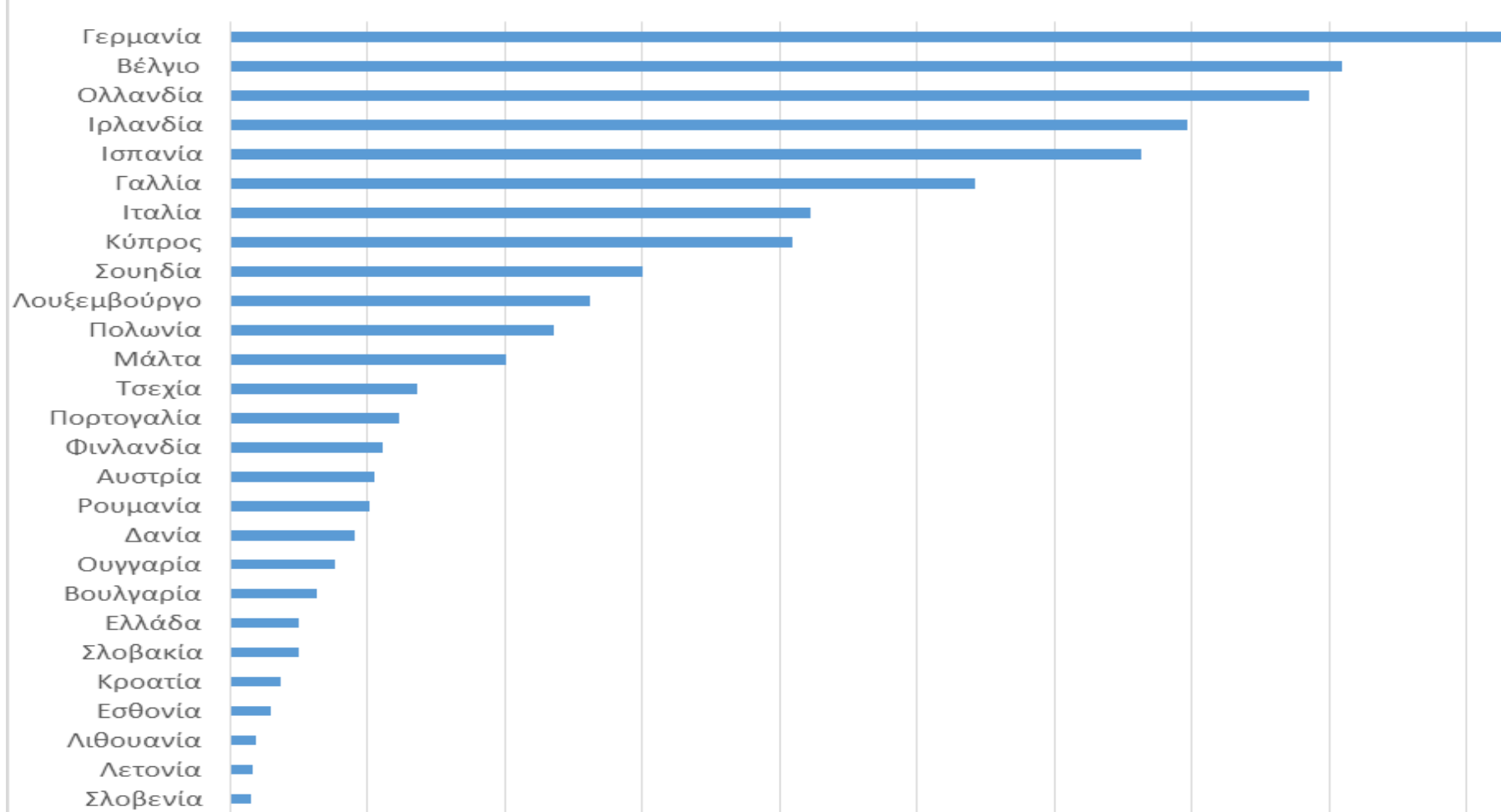
Χώρα	Εισροές ΑΞΕ <i>(εκατομμύρια δολάρια)</i>
Γερμανία	933.151
Βέλγιο	809.526
Ολλανδία	784.985
Ιρλανδία	696.303
Ισπανία	663.208
Γαλλία	542.530
Ιταλία	422.531
Κύπρος	408.908
Σουηδία	299.814
Λουξεμβούργο	261.404

Πολωνία	235.326
Μάλτα	201.088
Τσεχία	135.910
Πορτογαλία	123.009
Φινλανδία	111.282
Αυστρία	105.558
Ρουμανία	100.856
Δανία	90.749
Ουγγαρία	76.207
Βουλγαρία	63.542
Ελλάδα	49.939
Σλοβακία	49.905
Κροατία	36.677
Εσθονία	29.534
Λιθουανία	18.432
Λετονία	16.680
Σλοβενία	15.171

Πηγή: UNCTAD, 2021

Σχήμα 4: Εισροές ΑΞΕ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης την εικοσαετία 2000-2020 (εκ. \$)

3.1.2 Εξέλιξη εισροών ΑΞΕ στην Ε.Ε. την τελευταία 20ετία

Εξετάζοντας τις εισροές ΑΞΕ στην ΕΕ των 27 ως ενιαία οντότητα και σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα, οι ροές άμεσων ξένων επενδύσεων αρχικά ανέκαμψαν ταχύτατα από τα χαμηλότερα επίπεδα που παρατηρήθηκαν το 2004 (154,8 δις \$), αγγίζοντας ιστορικό υψηλό (668,1 δις \$) το έτος 2007.

Στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια και μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 (222 δις \$) ανέκαμψαν θεματικά αγγίζοντας το 2015 τα 592 δις \$. Η ανάκαμψη αυτή θεωρείται ότι υποστηρίχθηκε από την αύξηση τόσο του πλήθους όσο και της αξίας των διεθνών διασυνοριακών συγχωνεύσεων και εξαγορών, οι οποίες αντιπροσώπευαν το μεγαλύτερο μέρος των εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων.

Τέλος, είναι φανερή μια θεαματική πτώση το έτος 2020 (103,2 δις \$) η οποία το πιθανότερο είναι να οφείλεται στις δυσμενείς οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας covid-19.

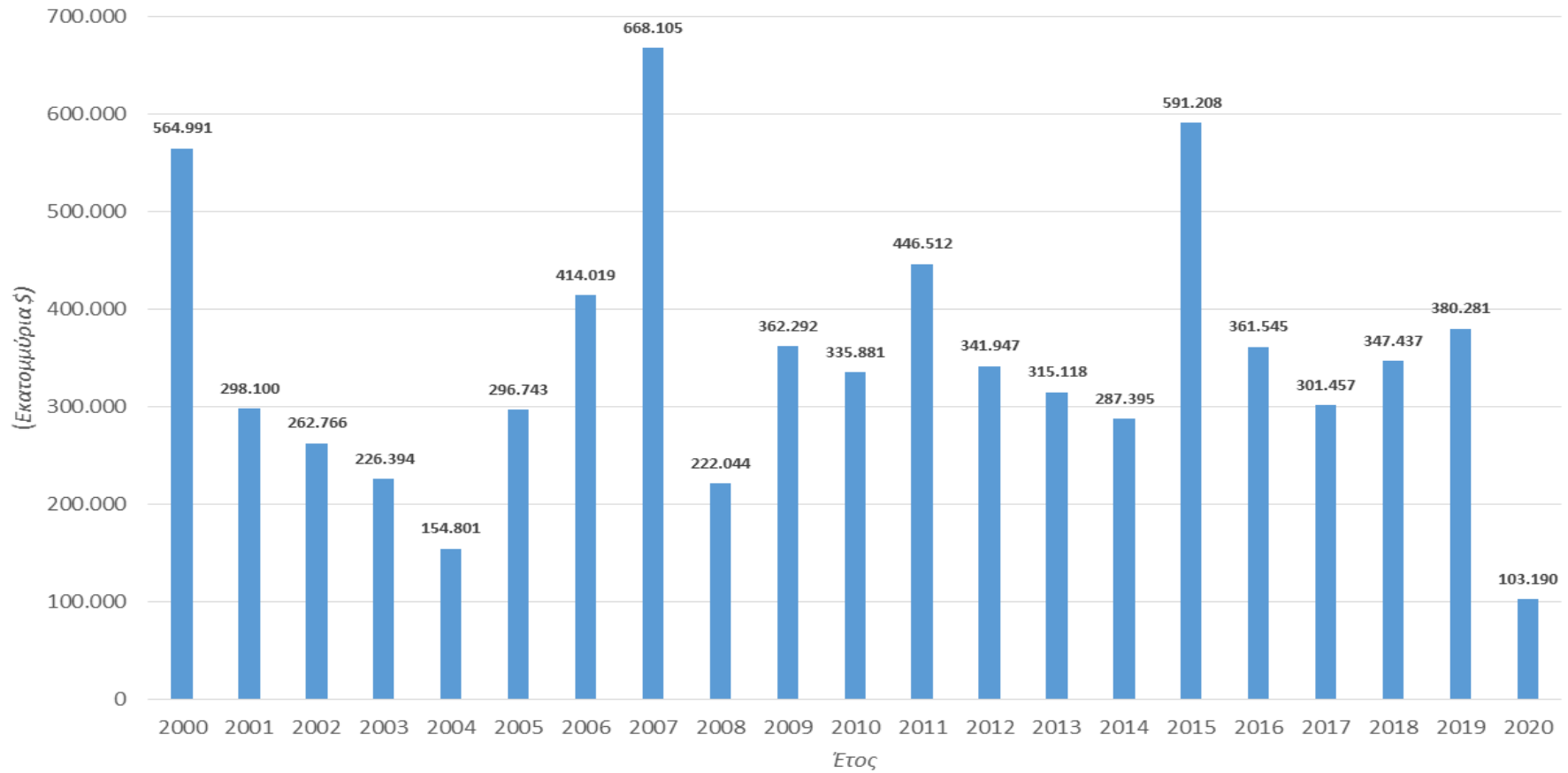
Πίνακας 4: Εισροές ΑΞΕ στην ΕΕ των 27, την εικοσαετία 2000-2020

Έτος	Εισροές ΑΞΕ (εκατομμύρια δολάρια)
2000	564.991
2001	298.100
2002	262.766
2003	226.394
2004	154.801
2005	296.743
2006	414.019
2007	668.105
2008	222.044
2009	362.292
2010	335.881
2011	446.512
2012	341.947
2013	315.118
2014	287.395
2015	591.208
2016	361.545

2017	301.457
2018	347.437
2019	380.281
2020	103.190

Ακολουθεί γράφημα στο οποίο απεικονίζονται τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα.

Εισροές ΑΞΕ στην ΕΕ των 27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 είναι μια περιοχή του πλανήτη στην οποία επιτυγχάνεται ικανοποιητική οικονομική ανάπτυξη και ευημερία, με τελικό αποτέλεσμα ένα συνολικά υψηλό βιοτικό επίπεδο. Οι πολιτικές που εφαρμόζει εδώ και πολλές δεκαετίες, πετυχαίνουν σημαντικές βελτιώσεις σε πολλά επίπεδα που έχουν να κάνουν με την υγεία, την εκπαίδευση, το περιβάλλον κ.ο.κ.

Η παραπάνω υπόθεση φαίνεται να επιβεβαιώνεται και από τον δείκτη του «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» ο οποίος λαμβάνει υπόψιν του όχι μόνο την αξία της συνολικής παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών μιας χώρας (ΑΕΠ), αλλά και τον πληθυσμό της χώρας (κατά κεφαλήν ΑΕΠ / μέσος πληθυσμός) με αποτέλεσμα να εκφράζει ικανοποιητικά το μέσο βιοτικό επίπεδο ή την οικονομική ευημερία της χώρας αυτής.

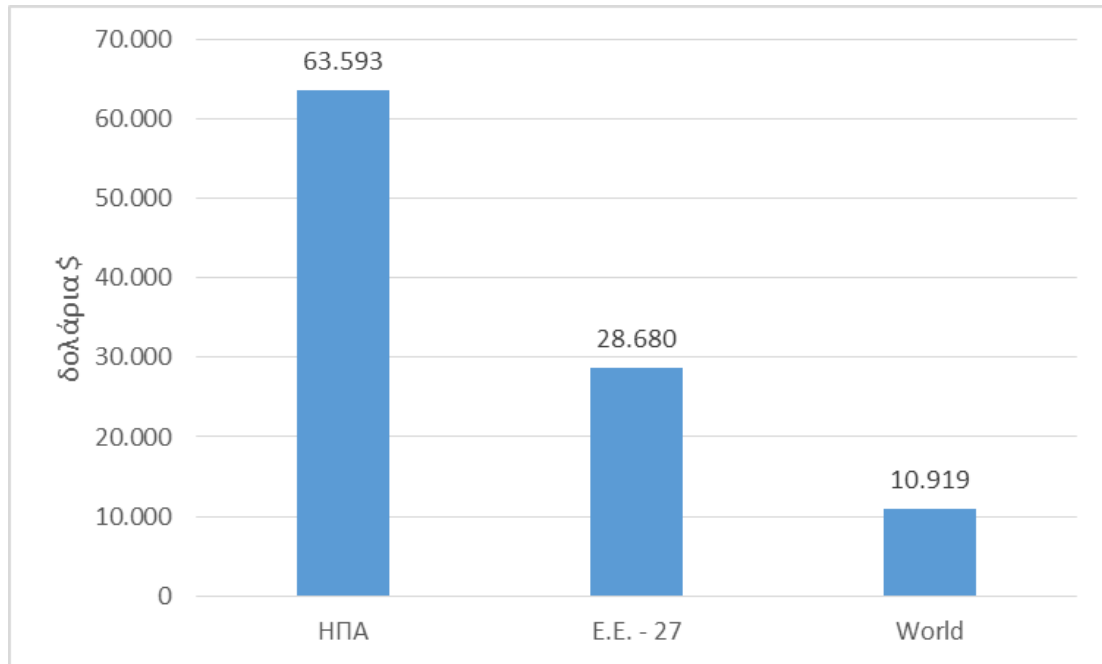
Όπως φαίνεται και στον επόμενο πίνακα, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ των 27 ανέρχεται σε 28.680 δολάρια (Eurostat, 2022) και είναι πολύ παραπάνω (υπερδιπλάσιο) από τον παγκόσμιο μέσο όρο που για το 2020 ανήλθε σε μόλις 10.919 δολάρια (The World Bank, 2022). Ταυτόχρονα, είναι κατά πολύ χαμηλότερο από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των ΗΠΑ το οποίο ανήλθε το 2020 σε 63.593 δολάρια (The World Bank, 2022).

Πίνακας 5: Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ των 27 για το έτος 2020, συγκρινόμενο με το παγκόσμιο και των ΗΠΑ

Παγκόσμια κατάταξη	Χώρα	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (δολάρια)
1 ^η	ΗΠΑ	63.593
2 ^η	ΕΕ των 27	28.680
3 ^η	Παγκόσμιο	10.919

Πηγή: (Eurostat, 2022; The World Bank, 2022)

Σχήμα 5: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ των 27 για το 2020, συγκρινόμενο με το παγκόσμιο και των ΗΠΑ

Ανατρέχοντας στα δεδομένα της τελευταίας 20ετίας (2000-2020) γίνεται αντιληπτό ότι το παγκόσμιο κατά κεφαλήν ΑΕΠ σχεδόν διπλασιάστηκε και από 5.531 δολάρια το 2000, ανήλθε σε 10.919 το 2020.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των ΗΠΑ επίσης αυξήθηκε θεαματικά (+75%) και από 36.335 δολάρια το 2000, ανήλθε σε 63.593 το 2020.

Τέλος, και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ των 27, αυξήθηκε ικανοποιητικά (+17,5%) και από 24.407 δολάρια το 2000, ανήλθε σε 28.680 το 2020.

Πίνακας 6: Εξέλιξη κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ συγκρινόμενο με το παγκόσμιο και των ΗΠΑ

Έτος	Ε.Ε. – 27 (δολάρια)	ΗΠΑ (δολάρια)	World (δολάρια)
2000	24.407	36.335	5.531
2001	24.897	37.133	5.426
2002	25.103	38.023	5.561
2003	25.234	39.496	6.160
2004	25.777	41.713	6.856
2005	26.158	44.115	7.337
2006	26.984	46.299	7.853
2007	27.734	47.976	8.738

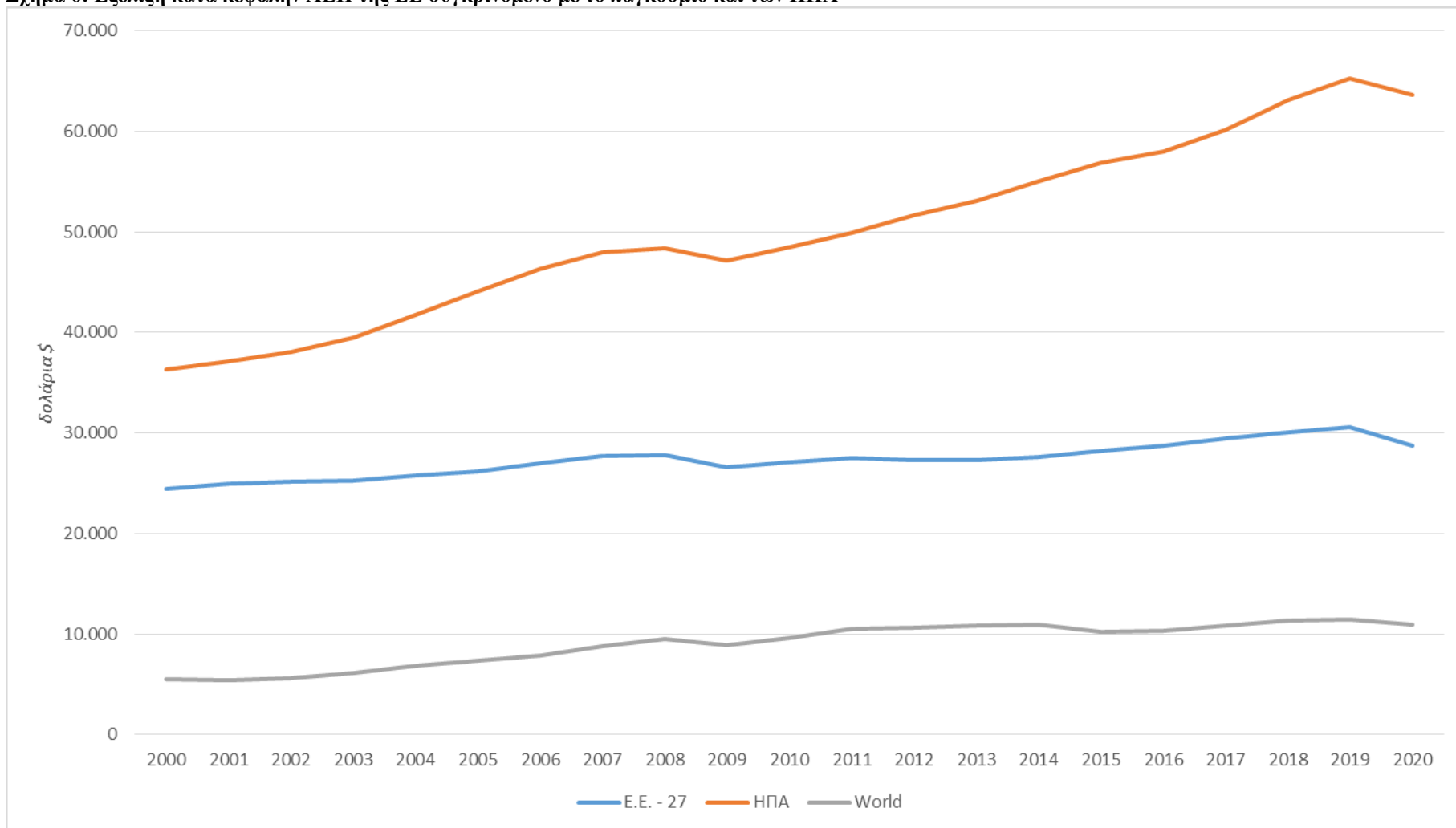
2008	27.810	48.383	9.474
2009	26.538	47.100	8.879
2010	27.071	48.467	9.606
2011	27.528	49.883	10.516
2012	27.289	51.603	10.623
2013	27.245	53.107	10.792
2014	27.636	55.050	10.956
2015	28.213	56.863	10.223
2016	28.713	58.021	10.265
2017	29.474	60.110	10.798
2018	30.028	63.064	11.347
2019	30.518	65.280	11.397
2020	28.680	63.593	10.919

Πηγή: (Eurostat, 2022; The World Bank, 2022)

Στο διάγραμμα που ακολουθεί στην επόμενη σελίδα, φαίνεται η σταθερά ανοδική πορεία του κατά κεφαλήν ΑΕΠ παγκοσμίως, στις ΗΠΑ και στην ΕΕ των 27 η οποία διαρκεί μέχρι και το 2019. Το 2020 είναι εμφανής μια πτώση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ η οποία μάλλον οφείλεται στην πανδημία covid-19.

Σχήμα 6: Εξέλιξη κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ συγκρινόμενο με το παγκόσμιο και των ΗΠΑ

4.1.1 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ των 27 δεν είναι παρά ο μέσος όρος των 27 χωρών που συμμετέχουν στην ένωση, με αποτέλεσμα να αναμένονται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα κατά κεφαλήν ΑΕΠ των χωρών μελών της ΕΕ, σε ευρώ, για το έτος 2020. Φαίνεται λοιπόν ότι από τις 27 χώρες, το Λουξεμβούργο πετυχαίνει το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ (82.250€) στην ευρωπαϊκή ένωση και από τα υψηλότερα παγκοσμίως.

Πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (26.380€), βρίσκονται οι χώρες Λουξεμβούργο, Ιρλανδία, Δανία, Σουηδία, Ολλανδία, Φινλανδία, Αυστρία, Γερμανία, Βέλγιο και Γαλλία.

Οι υπόλοιπες 17 χώρες καταγράφουν επιδόσεις κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου, με τις Ρουμανία και τη Βουλγαρία να βρίσκονται στις τελευταίες 2 θέσεις (8.820€ και 6.380€ αντίστοιχα).

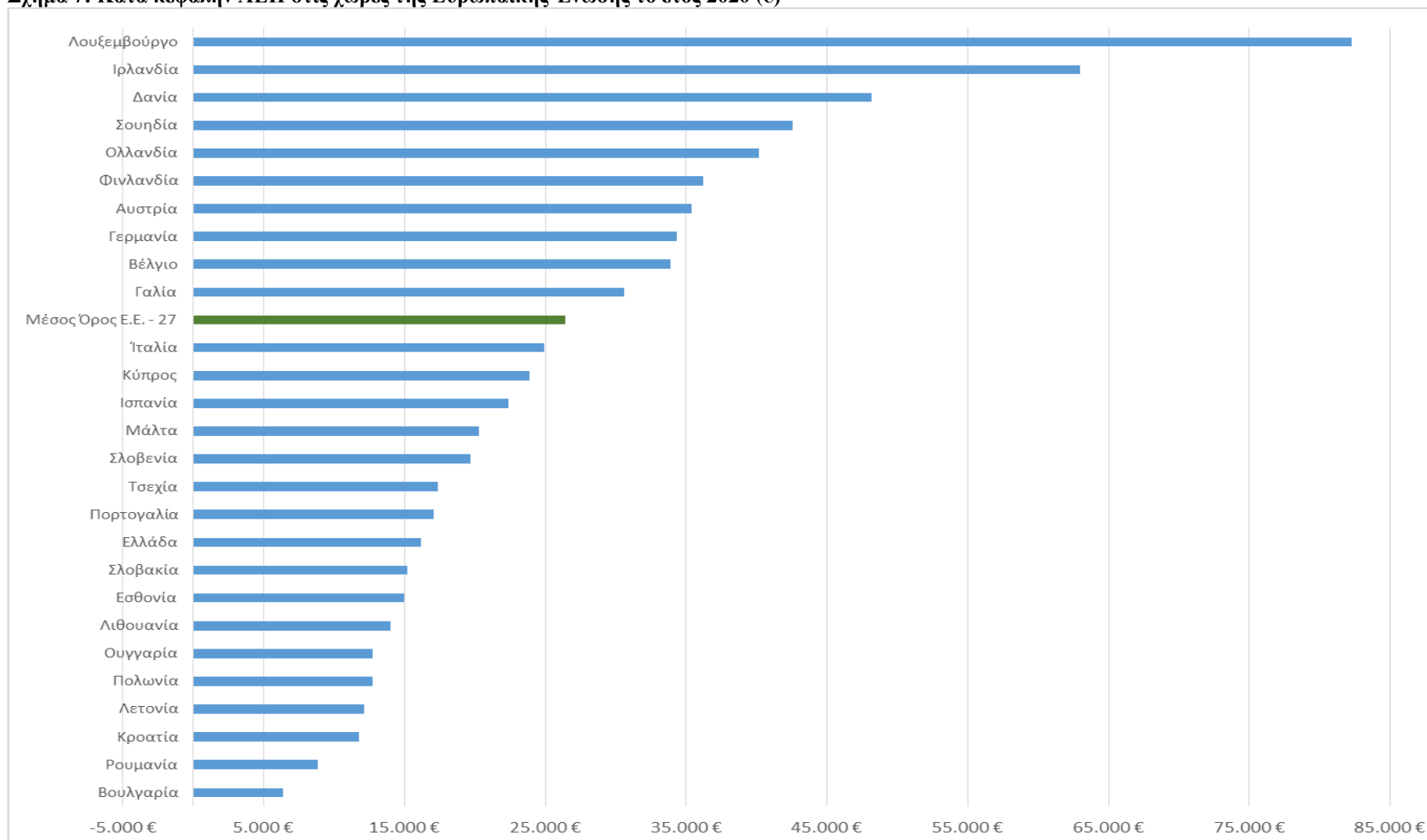
Πίνακας 7: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις χώρες της ΕΕ των 27 το έτος 2020

Χώρα	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ευρώ)
Λουξεμβούργο	82.250 €
Ιρλανδία	62.980 €
Δανία	48.150 €
Σουηδία	42.570 €
Ολλανδία	40.160 €
Φινλανδία	36.240 €
Αυστρία	35.390 €
Γερμανία	34.310 €
Βέλγιο	33.880 €
Γαλλία	30.610 €
Ιταλία	24.900 €
Κύπρος	23.840 €
Ισπανία	22.350 €

Μάλτα	20.320 €
Σλοβενία	19.720 €
Τσεχία	17.340 €
Πορτογαλία	17.070 €
Ελλάδα	16.180 €
Σλοβακία	15.180 €
Εσθονία	15.010 €
Λιθουανία	14.030 €
Ουγγαρία	12.710 €
Πολωνία	12.700 €
Λετονία	12.130 €
Κροατία	11.730 €
Ρουμανία	8.820 €
Βουλγαρία	6.380 €
Μέσος Όρος ΕΕ-27	26.380 €

Πηγή: (Eurostat, 2022)

Σχήμα 7: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το έτος 2020 (€)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

5.1 Μεθοδολογία

Γίνεται χρήση των διαθέσιμων δεδομένων της εικοσαετίας 2000-2020, για τις εισροές ΑΞΕ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27, όπως αυτά δίδονται από την Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD). Επίσης, γίνεται χρήση των διαθέσιμων δεδομένων της εικοσαετίας 2000-2020, για το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό προϊόν (GDP per capita), όπως αυτά δίδονται από την ευρωπαϊκή στατιστική υπηρεσία, Eurostat.

Θεωρώντας τις «εισροές ΑΞΕ» και το «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» ως δύο τυχαίες μεταβλητές, έγινε διερεύνηση πιθανής συσχέτισης μεταξύ τους, αρχικά με την χρήση γραφημάτων και στη συνέχεια με υπολογισμό του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης Pearson (r), κάνοντας χρήση του λογισμικού λογιστικών φύλλων «Excel».

Δηλαδή, γίνεται προσπάθεια να απαντηθεί το ερευνητικό ερώτημα: Οι εισροές ΑΞΕ επηρεάζουν (θετικά ή αρνητικά) το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των 27 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

5.2 Μετασχηματισμός και ανάλυση δεδομένων

Αρχικά δημιουργήθηκε ο πίνακας δεδομένων (ακολουθεί στις επόμενες σελίδες) ο οποίος περιλάμβανε και τις 27 χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης, ενώ τοποθετήθηκαν και οι τιμές των μεταβλητών «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» και «Εισροές ΑΞΕ» για τα έτη 2020 έως 2020, διαστάσεων 42 x 23.

Για λόγους σύγκρισης, οι τιμές των εισροών ΑΞΕ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δίνονταν σε δολάρια Αμερικής από την UNCTAD, μετατράπηκαν σε ευρώ κάνοντας χρήση της ισοτιμίας δολαρίου – ευρώ = 0,919 όπως αυτή αναγράφονταν στο δελτίο τιμών συναλλάγματος της Τράπεζας της Ελλάδος κατά την 12/04/2022 (μέση τιμή).

Πίνακας 8: Πίνακας δεδομένων για τις χώρες της ΕΕ των 27, για τις μεταβλητές «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» και «εισοδές ΑΞΕ» κατά την εικοσαετία 2000-2020

Χώρα	Μεταβλητή	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Αυστρία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	31.710	31.990	32.360	32.520	33.200	33.710	34.700	35.870	36.280	34.830	35.390	36.300	36.390	36.180	36.130	36.140	36.390	36.980	37.720	38.110	35.390
	ΑΞΕ (εκ. €)	7.819	5.233	127	5.698	2.928	9.920	4.373	23.440	6.647	8.525	2.369	9.764	3.669	5.262	4.216	1.369	-7.826	13.754	4.863	890	-15.949
Βέλγιο	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	29.890	30.110	30.490	30.680	31.640	32.200	32.800	33.760	33.640	32.700	33.330	33.460	33.490	33.490	33.870	34.360	34.620	35.050	35.520	36.090	33.880
	ΑΞΕ (εκ. €)	81.622	81.129	14.947	30.791	40.065	31.614	54.170	85.938	-12.746	59.272	52.965	76.680	10.734	21.981	-3.225	26.059	54.491	-652	28.349	2.655	7.761
Βουλγαρία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	2.990	3.210	3.420	3.620	3.870	4.170	4.480	4.800	5.110	4.970	5.080	5.320	5.390	5.390	5.470	5.700	5.910	6.120	6.330	6.630	6.380
	ΑΞΕ (εκ. €)	935	744	848	1921	3125	3606	7179	11395	9065	3114	1425	1888	1561	1690	425	2040	957	1668	1051	1579	2231
Κροατία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	7.970	8.510	8.990	9.490	9.880	10.290	10.800	11.330	11.550	10.720	10.610	10.630	10.420	10.420	10.430	10.770	11.240	11.750	12.200	12.700	11.730
	ΑΞΕ (εκ. €)	910	953	906	1667	1188	1665	2882	4295	4967	2712	1078	1466	1207	843	2667	77	251	496	1078	1229	1199
Κύπρος	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	20.130	20.700	21.230	21.520	22.300	23.050	23.740	24.420	24.680	23.550	23.400	22.900	21.780	20.400	20.250	21.050	22.310	23.400	24.430	25.370	23.840
	ΑΞΕ (εκ. €)	770	854	955	820	7905	10201	15385	21374	11264	60660	30749	33685	58409	20475	42728	22025	10052	8667	-1596	24083	-3354
Τσεχία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	11.230	11.620	11.830	12.260	12.840	13.650	14.530	15.250	15.500	14.690	15.020	15.310	15.170	15.160	15.480	16.290	16.670	17.490	17.990	18.460	17.340
	ΑΞΕ (εκ. €)	4585	5189	7802	1934	4576	10719	5025	9606	5934	2692	5648	2132	7344	3347	5052	428	9028	8758	10127	9298	5788
Δανία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	42.190	42.390	42.430	42.490	43.520	44.400	45.990	46.210	45.700	43.220	43.840	44.240	44.170	44.410	44.890	45.630	46.720	47.740	48.450	49.270	48.150
	ΑΞΕ (εκ. €)	31111	10598	6105	2402	-9857	6929	8766	6106	-683	961	-8257	10982	714	835	4307	3326	216	3448	1102	3299	1059
Εσθονία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	7.540	8.040	8.640	9.350	10.050	11.070	12.230	13.230	12.590	10.770	11.060	11.890	12.320	12.540	12.960	13.230	13.620	14.410	14.970	15.510	15.010
	ΑΞΕ (εκ. €)	360	496	266	854	880	2575	1227	2126	1683	1692	1388	924	1439	709	630	33	974	1787	1378	2843	2903
Φινλανδία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	30.510	31.230	31.690	32.250	33.440	34.250	35.490	37.210	37.330	34.150	35.080	35.810	35.140	34.660	34.390	34.460	35.330	36.380	36.740	37.150	36.240
	ΑΞΕ (εκ. €)	8126	3432	7401	3053	2600	4369	7038	11452	-1052	660	6769	2345	3821	-97	17082	1940	7894	2635	-1997	12520	2368
Γαλία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	28.930	29.290	29.410	29.440	30.050	30.320	30.850	31.400	31.310	30.250	30.690	31.210	31.160	31.170	31.320	31.540	31.770	32.360	32.820	33.320	30.610
	ΑΞΕ (εκ. €)	25292	14669	19789	7225	-2367	30568	23295	58407	34578	28269	12776	29104	14774	31531	2459	41726	21226	22841	35123	31241	16494
Γερμανία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	28.910	29.370	29.290	29.100	29.470	29.730	30.930	31.920	32.320	30.580	31.940	33.200	33.280	33.330	33.920	34.130	34.610	35.410	35.690	35.980	34.310
	ΑΞΕ (εκ. €)	182377	24285	49230	29780	-9375	43644	51191	73779	7475	21896	60378	62099	25921	11752	-2947	28092	14379	44740	57095	49727	32792

Ελλάδα	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	17.430	18.050	18.690	19.730	20.670	20.740	21.840	22.500	22.370	21.350	20.150	18.130	16.940	16.630	16.830	16.900	16.890	17.110	17.430	17.760	16.180
	ΑΞΕ (εκ. €)	1019	1462	36	1173	1933	573	4925	1942	4138	2241	303	1051	1600	2592	2471	1166	2543	3205	3655	4617	3286
Ουγγαρία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	7.910	8.260	8.670	9.050	9.530	9.950	10.360	10.410	10.530	9.850	9.980	10.200	10.120	10.330	10.800	11.220	11.500	12.030	12.690	13.270	12.710
	ΑΞΕ (εκ. €)	2542	3620	2753	1966	3924	7091	6271	3634	5896	1998	2164	6013	13435	3297	7329	-13372	-5002	3233	5896	3573	3834
Ιρλανδία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	33.270	34.490	35.890	36.370	38.170	39.460	40.360	41.240	38.550	36.240	36.700	36.940	36.770	37.060	40.010	49.620	50.060	53.930	58.100	60.130	62.980
	ΑΞΕ (εκ. €)	23712	8877	26972	20954	-9757	-29148	-5098	22726	-15133	23653	39371	21656	44962	46550	44379	200396	36253	48598	-14805	74599	30743
Ιταλία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	27.430	27.950	27.960	27.850	28.040	28.100	28.490	28.740	28.250	26.600	26.940	27.030	26.160	25.620	25.620	25.860	26.240	26.730	27.030	27.230	24.900
	ΑΞΕ (εκ. €)	12302	13678	15687	17867	18512	21423	39166	40333	-9966	18466	8442	31571	85	22332	21389	18060	26185	22119	34660	16690	-357
Λετονία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	5.250	5.650	6.120	6.700	7.340	8.210	9.280	10.280	10.050	8.770	8.550	8.940	9.680	9.980	10.260	10.750	11.110	11.590	12.140	12.530	12.130
	ΑΞΕ (εκ. €)	302	97	193	257	558	650	1530	2138	1163	-20	386	1350	1022	829	825	680	234	652	890	804	803
Λιθουανία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	5.230	5.620	6.050	6.740	7.270	7.960	8.690	9.770	10.130	8.720	9.050	9.820	10.330	10.810	11.290	11.620	12.070	12.760	13.400	14.050	14.030
	ΑΞΕ (εκ. €)	348	410	667	166	777	1044	1861	2106	1650	-412	938	1655	738	528	-123	970	278	939	898	1076	440
Λουξεμβούργο	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	72.530	73.930	75.500	76.510	78.660	79.370	82.860	88.120	86.330	82.020	83.550	82.490	81.940	82.400	82.590	82.820	84.750	84.020	84.040	85.030	82.250
	ΑΞΕ (εκ. €)	0	0	3903	3947	4764	4272	29636	-27299	6546	25069	35990	8134	23452	14724	17377	11497	29342	-6269	-15413	13605	57161
Μάλτα	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	13.750	13.480	13.730	14.200	14.120	14.510	14.820	15.470	15.960	15.660	16.440	16.450	16.970	17.650	18.610	19.920	20.130	21.750	22.260	22.660	20.320
	ΑΞΕ (εκ. €)	535	216	-385	883	11597	23072	16273	36443	11671	2674	4976	20121	13046	11045	10306	4663	3908	3134	3701	3480	3603
Ολλανδία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	35.060	35.610	35.460	35.350	35.920	36.570	37.780	39.120	39.810	38.160	38.470	38.880	38.340	38.180	38.580	39.170	39.810	40.730	41.450	41.980	40.160
	ΑΞΕ (εκ. €)	58734	47763	23030	30261	11454	35916	12857	105005	-6233	35644	-6608	22219	23007	47020	41422	150744	54943	15230	80639	45036	-106053
Πολωνία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	6.450	6.530	6.670	6.910	7.260	7.510	7.980	8.550	8.910	9.070	9.400	9.850	9.980	10.100	10.440	10.890	11.240	11.790	12.420	13.020	12.700
	ΑΞΕ (εκ. €)	8688	5132	3707	3663	11167	7545	13408	18245	11298	9234	11770	14648	11427	2515	13124	14046	14432	8437	14713	9982	9271
Πορτογαλία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	16.230	16.430	16.470	16.250	16.500	16.600	16.840	17.230	17.260	16.710	16.990	16.720	16.110	16.050	16.260	16.620	17.010	17.650	18.190	18.670	17.070
	ΑΞΕ (εκ. €)	6034	5699	1499	7343	1644	2055	9904	2579	3265	1482	2678	6832	7569	7770	4505	7018	4660	7130	6545	11115	5816
Ρουμανία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)			4.260	4.380	4.860	5.120	5.560	6.050	6.730	6.410	6.200	6.350	6.500	6.770	7.040	7.290	7.670	8.280	8.700	9.120	8.820
	ΑΞΕ (εκ. €)	972	1065	1049	2020	5919	5659	9987	8952	12410	4291	2757	2173	2942	3313	2958	3532	4599	4985	5720	5327	2135
Σλοβακία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	7.780	8.060	8.430	8.890	9.360	9.970	10.800	11.960	12.610	11.890	12.610	13.020	13.180	13.250	13.600	14.300	14.550	14.960	15.510	15.890	15.180

	AΞΕ (εκ. €)	2502	2092	5395	2737	3706	2860	5338	3695	4478	-6	1628	3211	2743	-556	-472	98	741	3695	1541	2252	-1775
Σλοβενία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	13.980	14.410	14.900	15.330	15.990	16.570	17.460	18.570	19.190	17.570	17.750	17.870	17.360	17.160	17.620	17.990	18.550	19.440	20.240	20.720	19.720
	AΞΕ (εκ. €)	126	330	1444	249	621	517	650	697	1121	-438	97	1000	312	-139	967	1541	1146	826	1273	1128	487
Ισπανία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	21.460	22.190	22.430	22.680	23.020	23.420	24.000	24.380	24.200	23.100	23.040	22.770	22.080	21.840	22.210	23.080	23.760	24.430	24.880	25.200	22.350
	AΞΕ (εκ. €)	36401	26130	36077	23749	22775	23014	28332	59110	70818	9572	36675	26103	23636	26081	20788	7872	29038	38601	49205	7832	8212
Σουηδία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	33.960	34.360	35.000	35.680	37.080	37.990	39.540	40.590	40.100	38.030	39.950	40.920	40.380	40.510	41.180	42.580	42.920	43.430	43.760	44.180	42.570
	AΞΕ (εκ. €)	21553	10039	11289	4857	11123	10592	25245	26299	33984	9333	89	11893	14953	3615	3707	7767	17606	14625	3883	9301	24015
E.E. - 27	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	22.450	22.900	23.090	23.210	23.710	24.060	24.820	25.510	25.580	24.410	24.900	25.320	25.100	25.060	25.420	25.950	26.410	27.110	27.620	28.070	26.380
	AΞΕ (εκ. €)	519.679	274.192	241.692	208.237	142.386	272.944	380.814	614.523	204.236	333.236	308.944	410.702	314.523	289.846	264.345	543.793	332.549	277.281	319.573	349.782	94.914

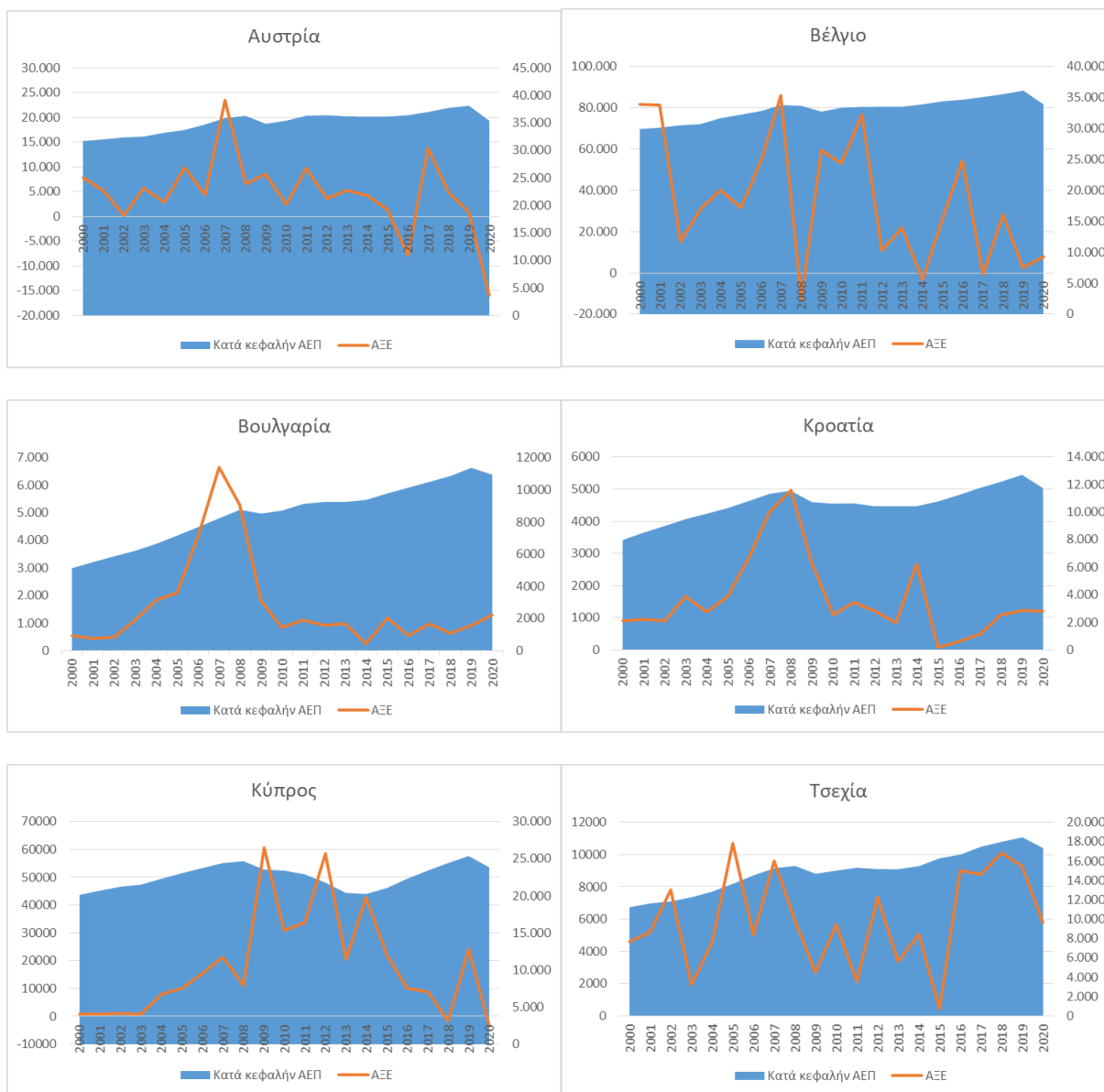
Πηγή: Eurostat, 2022 & UNCTAD, 2022 κατόπιν επεξεργασίας

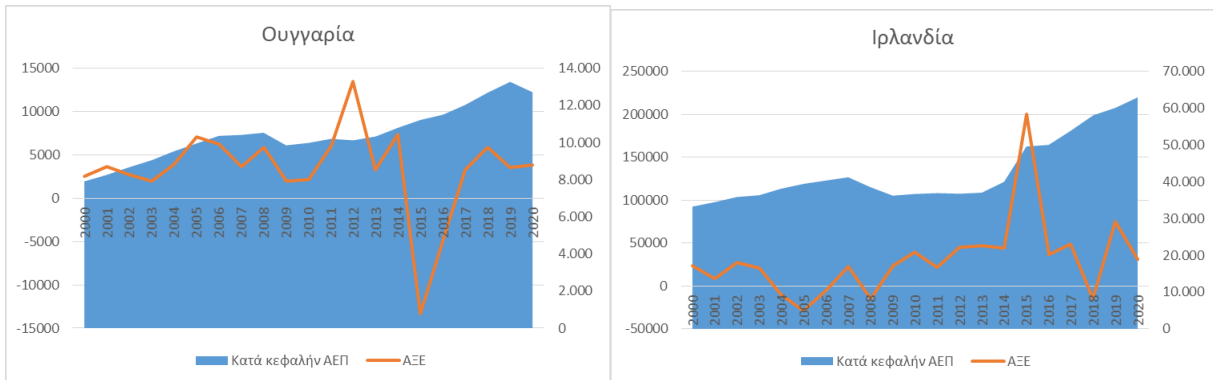
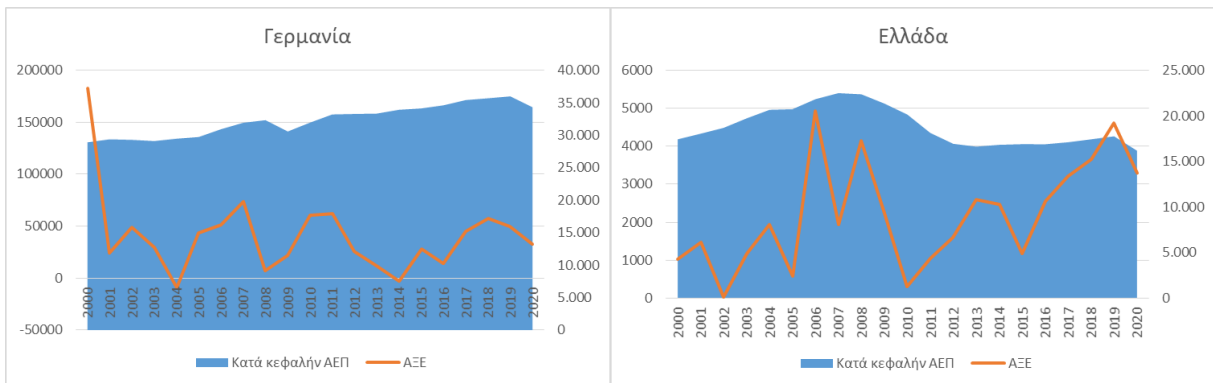
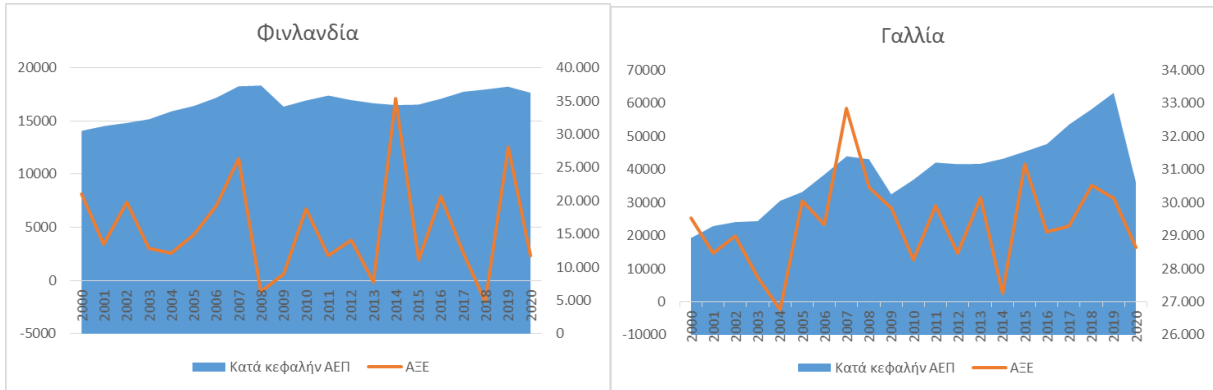
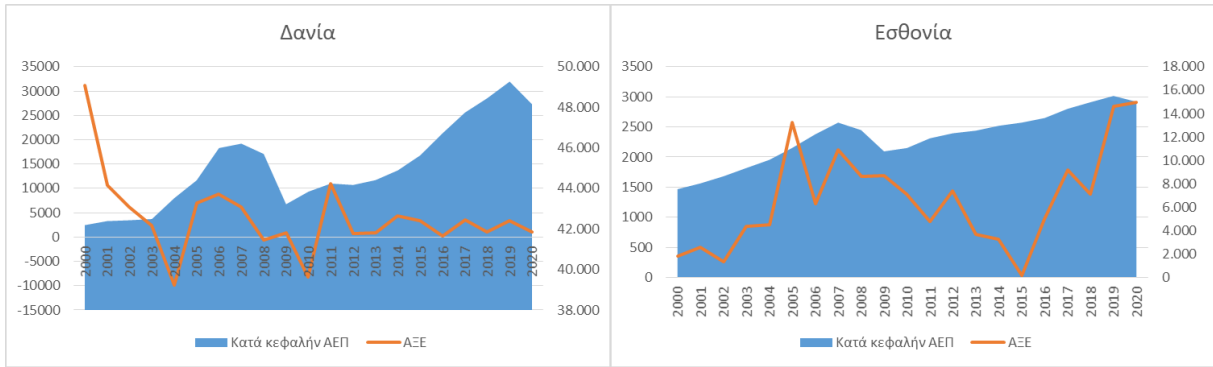

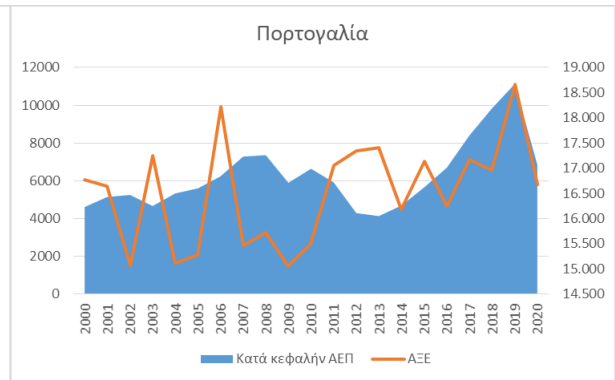
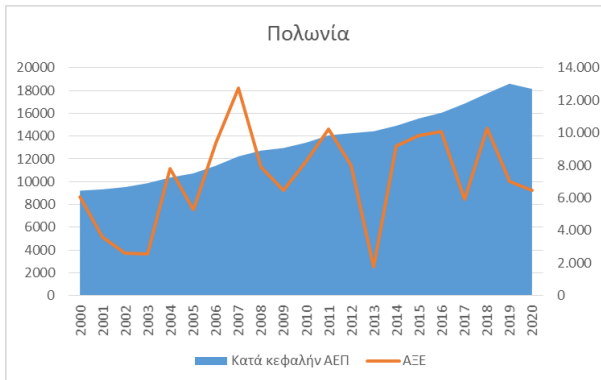
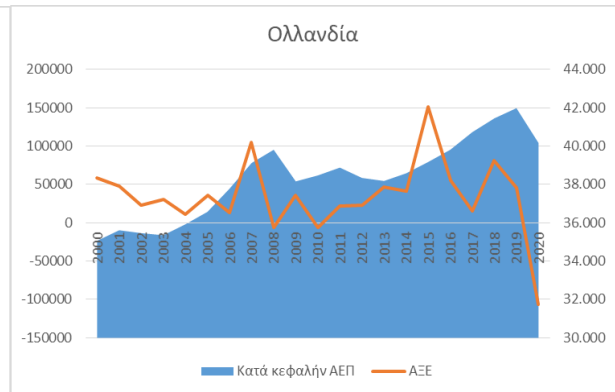
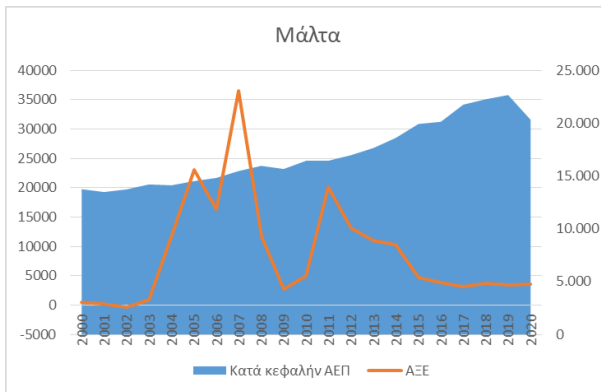
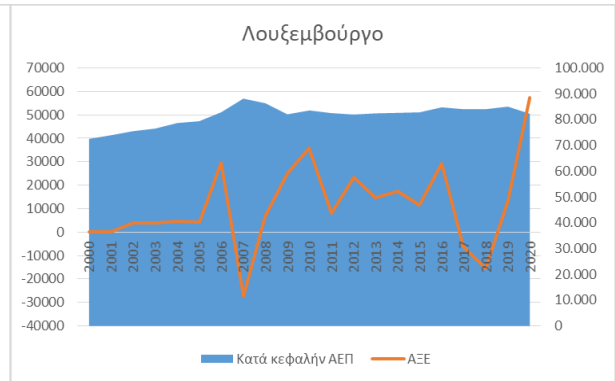
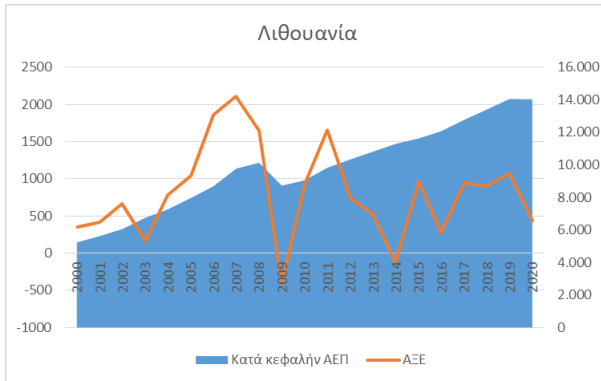
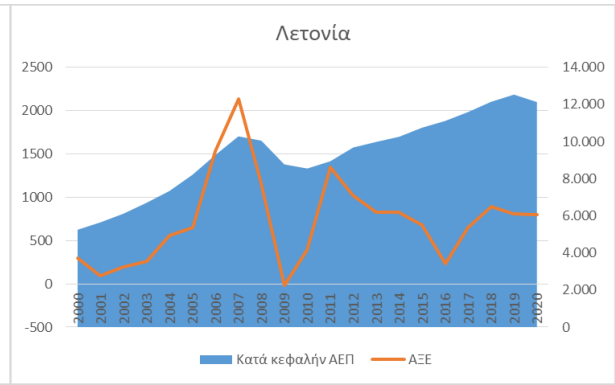
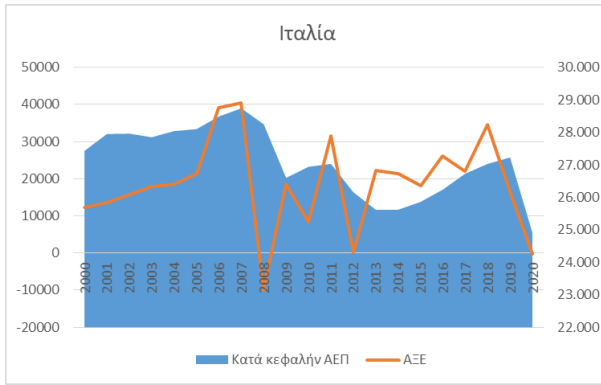
5.3 Γραφική απεικόνιση δεδομένων

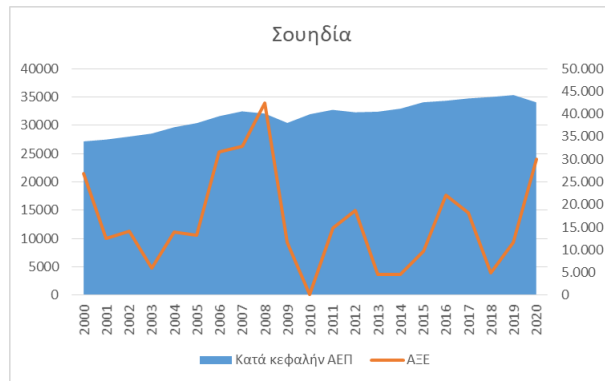
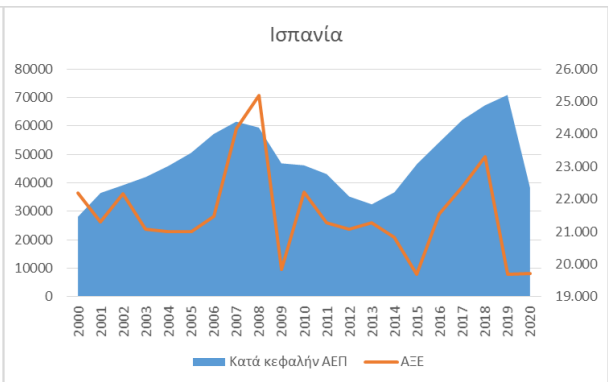
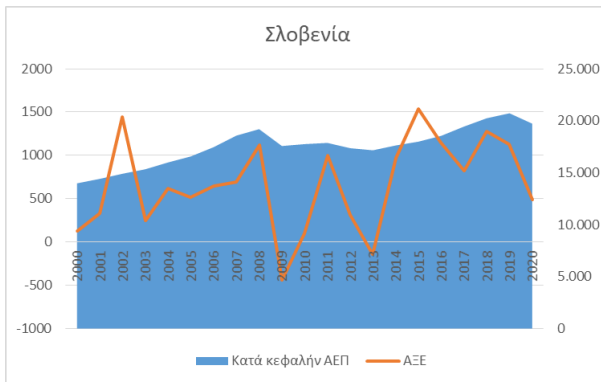
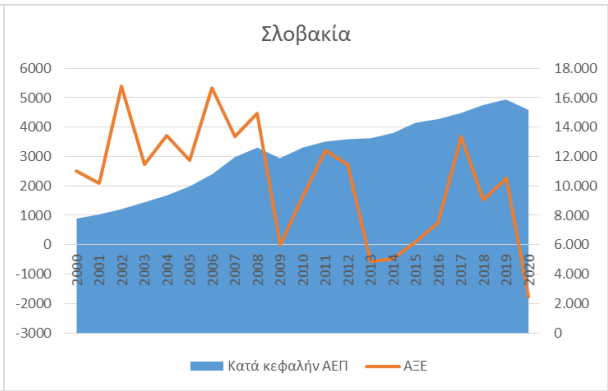
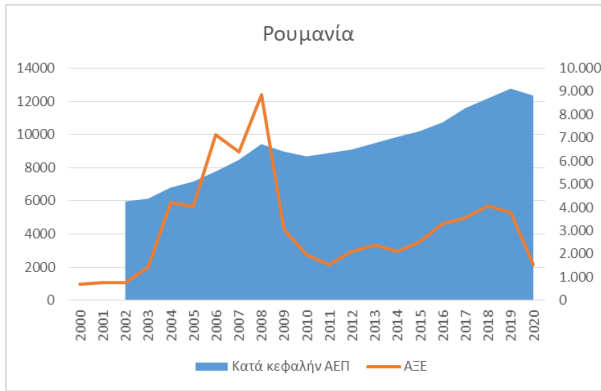
Με βάση τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα, δημιουργήθηκαν γραφήματα για κάθε χώρα ξεχωριστά, στα οποία παρουσιάζονται οι δύο μεταβλητές «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» και «εισροές ΑΞΕ» προκειμένου εξετασθεί πιθανή συσχέτιση μεταξύ τους.

Θεωρώντας ως ανεξάρτητη μεταβλητή την «εισροή ΑΞΕ» και εξαρτημένη μεταβλητή το «κατά κεφαλήν ΑΕΠ», τα γραφήματα που προκύπτουν είναι:

Από τα παραπάνω γραφήματα, παρατηρώντας την γραμμή των εισροών ΑΞΕ, δεν φαίνεται να υπάρχει μια σαφής ανοδική ή καθοδική τάση. Οι εισροές ΑΞΕ έχουν διαφορετική πορεία σε κάθε χώρα και με έντονα σκαμπανεβάσματα ανά χρονική περίοδο.

Στη συνέχεια παρατηρώντας την πορεία του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι σχεδόν σε όλες τις χώρες, ακολουθεί συνεχή ανοδική πορεία από το 2000 έως το 2009 οπότε και καταγράφεται η πρώτη πτώση. Αυτή η πτώση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όλες τις χώρες (εκτός τις Πολωνίας), εξηγείται από την εμφάνιση της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008 οι επιπτώσεις της οποίας αποτυπώθηκαν στο 2009. Μάλιστα, σε κάποιες χώρες (Ελλάδα, Κύπρος, Κροατία, Ιρλανδία, Ιταλία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Ισπανία) η μείωση αυτή διατηρείται για λίγα χρόνια μέχρι να ξαναεμφανίσει ανοδικές τάσεις.

Η επόμενη πτώση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ παρατηρείται το έτος 2020 και εξηγείται από την εμφάνιση της πανδημίας covid-19 το 2019, με τα αποτελέσματά της να αποτυπώνονται στο επόμενο έτος. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η Ιρλανδία η οποία δεν εμφανίζει πτώση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ το 2020.

Από την συνδυαστική παρατήρηση των δύο μεταβλητών «εισροές ΑΞΕ» και «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» δεν είναι προφανής κάποια στατιστική σχέση μεταξύ τους. Δεν φαίνεται δηλαδή να επιβεβαιώνεται η υπόθεση ότι όσο μεγαλύτερη είναι η εισροή ΑΞΕ σε μια χώρα, τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η αύξηση (έστω με κάποια χρονική καθυστέρηση) του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας αυτής και άρα και της οικονομικής της ανάπτυξης.

5.4 Συντελεστής γραμμικής συσχέτισης του Pearson

Για την επιβεβαίωση του συμπεράσματος που βγαίνει από την παρατήρηση των γραφημάτων, ότι δηλαδή δεν είναι προφανής κάποια στατιστική σχέση μεταξύ των εισροών ΑΞΕ και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, υπολογίστηκε με την χρήση του λογισμικού Excel και ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης του Pearson (r).

Για να εξαχθούν συμπεράσματα από την παρατήρηση του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης, πρέπει να αναφερθεί πρώτα ότι ο συντελεστής παίρνει τιμές στο κλειστό διάστημα $[-1, 1]$ και:

A) Εάν $r = +1$ ή $r = -1$, τότε υπάρχει τέλεια γραμμική συσχέτιση

B) Εάν $-0,3 \leq r < 0,3$ τότε δεν υπάρχει γραμμική συσχέτιση

Γ) Εάν $-0,5 < r \leq -0,3$ ή $0,3 \leq r < 0,5$ υπάρχει ασθενής γραμμική συσχέτιση

Δ) Εάν $-0,7 < r \leq -0,5$ ή $0,5 \leq r < 0,7$ υπάρχει μέση γραμμική συσχέτιση

Ε) Εάν $-0,8 < r \leq -0,7$ ή $0,7 \leq r < 0,8$ υπάρχει ισχυρή γραμμική συσχέτιση

ΣΤ) Εάν $-1 < r \leq -0,8$ ή $0,8 \leq r < 1$ υπάρχει πολύ ισχυρή γραμμική συσχέτιση

Το πρόσημο του συντελεστή r καθορίζει εάν η σχέση είναι:

- Θετική γραμμική συσχέτιση, δηλαδή εάν η αύξηση των εισροών ΑΞΕ αντιστοιχεί σε αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ ή
- Αρνητική γραμμική συσχέτιση, δηλαδή εάν η αύξηση των εισροών ΑΞΕ αντιστοιχεί σε μείωση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ

Όταν υπάρχει γραμμική συσχέτιση δύο μεταβλητών δεν σημαίνει αυτόματα και ότι μια μεταβλητή ευθύνεται για την μεταβολή της άλλης, αλλά μπορεί και οι δύο μεταβλητές να επηρεάζονται από την γενικότερη οικονομική κατάσταση.

Όταν δεν υπάρχει γραμμική συσχέτιση δύο μεταβλητών δεν αποκλείεται να υπάρχει μια άλλου είδους συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών.

Για τον υπολογισμό του συντελεστή r χρησιμοποιήθηκε ο πίνακας δεδομένων στον οποίο βασίστηκε και η δημιουργία των γραφημάτων, με την προσθήκη μιας στήλης στην οποία υπολογίστηκε ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης των μεταβλητών «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» και «Εισροές ΑΞΕ» για τα έτη 2020 έως 2022. Έτσι προέκυψε ο

Πίνακας των επόμενων σελίδων.

Πίνακας 9: Μεταβλητές «κατά κεφαλήν ΑΕΠ» και «εισροές ΑΞΕ» κατά την εικοσαετία 2000-2020 και συντελεστής γραμμικής συσχέτισης του Pearson (r)

Χώρα	Μεταβλητή	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	r
Αυστρία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	31.710	31.990	32.360	32.520	33.200	33.710	34.700	35.870	36.280	34.830	35.390	36.300	36.390	36.180	36.130	36.140	36.390	36.980	37.720	38.110	35.390	-0,02
	ΑΞΕ (εκ. €)	7.819	5.233	127	5.698	2.928	9.920	4.373	23.440	6.647	8.525	2.369	9.764	3.669	5.262	4.216	1.369	-7.826	13.754	4.863	890	-15.949	
Βέλγιο	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	29.890	30.110	30.490	30.680	31.640	32.200	32.800	33.760	33.640	32.700	33.330	33.460	33.490	33.490	33.870	34.360	34.620	35.050	35.520	36.090	33.880	-0,43
	ΑΞΕ (εκ. €)	81.622	81.129	14.947	30.791	40.065	31.614	54.170	85.938	-12.746	59.272	52.965	76.680	10.734	21.981	-3.225	26.059	54.491	-652	28.349	2.655	7.761	
Βουλγαρία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	2.990	3.210	3.420	3.620	3.870	4.170	4.480	4.800	5.110	4.970	5.080	5.320	5.390	5.390	5.470	5.700	5.910	6.120	6.330	6.630	6.380	-0,06
	ΑΞΕ (εκ. €)	935	744	848	1921	3125	3606	7179	11395	9065	3114	1425	1888	1561	1690	425	2040	957	1668	1051	1579	2231	
Κροατία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	7.970	8.510	8.990	9.490	9.880	10.290	10.800	11.330	11.550	10.720	10.610	10.630	10.420	10.420	10.430	10.770	11.240	11.750	12.200	12.700	11.730	0,19
	ΑΞΕ (εκ. €)	910	953	906	1667	1188	1665	2882	4295	4967	2712	1078	1466	1207	843	2667	77	251	496	1078	1229	1199	
Κύπρος	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	20.130	20.700	21.230	21.520	22.300	23.050	23.740	24.420	24.680	23.550	23.400	22.900	21.780	20.400	20.250	21.050	22.310	23.400	24.430	25.370	23.840	0,01
	ΑΞΕ (εκ. €)	770	854	955	820	7905	10201	15385	21374	11264	60660	30749	33685	58409	20475	42728	22025	10052	8667	-1596	24083	-3354	
Τσεχία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	11.230	11.620	11.830	12.260	12.840	13.650	14.530	15.250	15.500	14.690	15.020	15.310	15.170	15.160	15.480	16.290	16.670	17.490	17.990	18.460	17.340	0,31
	ΑΞΕ (εκ. €)	4585	5189	7802	1934	4576	10719	5025	9606	5934	2692	5648	2132	7344	3347	5052	428	9028	8758	10127	9298	5788	
Δανία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	42.190	42.390	42.430	42.490	43.520	44.400	45.990	46.210	45.700	43.220	43.840	44.240	44.170	44.410	44.890	45.630	46.720	47.740	48.450	49.270	48.150	-0,25
	ΑΞΕ (εκ. €)	31111	10598	6105	2402	-9857	6929	8766	6106	-683	961	-8257	10982	714	835	4307	3326	216	3448	1102	3299	1059	
Εσθονία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	7.540	8.040	8.640	9.350	10.050	11.070	12.230	13.230	12.590	10.770	11.060	11.890	12.320	12.540	12.960	13.230	13.620	14.410	14.970	15.510	15.010	0,56
	ΑΞΕ (εκ. €)	360	496	266	854	880	2575	1227	2126	1683	1692	1388	924	1439	709	630	33	974	1787	1378	2843	2903	
Φινλανδία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	30.510	31.230	31.690	32.250	33.440	34.250	35.490	37.210	37.330	34.150	35.080	35.810	35.140	34.660	34.390	34.460	35.330	36.380	36.740	37.150	36.240	-0,05
	ΑΞΕ (εκ. €)	8126	3432	7401	3053	2600	4369	7038	11452	-1052	660	6769	2345	3821	-97	17082	1940	7894	2635	-1997	12520	2368	
Γαλλία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	28.930	29.290	29.410	29.440	30.050	30.320	30.850	31.400	31.310	30.250	30.690	31.210	31.160	31.170	31.320	31.540	31.770	32.360	32.820	33.320	30.610	0,39
	ΑΞΕ (εκ. €)	25292	14669	19789	7225	-2367	30568	23295	58407	34578	28269	12776	29104	14774	31531	2459	41726	21226	22841	35123	31241	16494	
Γερμανία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	28.910	29.370	29.290	29.100	29.470	29.730	30.930	31.920	32.320	30.580	31.940	33.200	33.280	33.330	33.920	34.130	34.610	35.410	35.690	35.980	34.310	-0,21
	ΑΞΕ (εκ. €)	182377	24285	49230	29780	-9375	43644	51191	73779	7475	21896	60378	62099	25921	11752	-2947	28092	14379	44740	57095	49727	32792	

Ελλάδα	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	17.430	18.050	18.690	19.730	20.670	20.740	21.840	22.500	22.370	21.350	20.150	18.130	16.940	16.630	16.830	16.900	16.890	17.110	17.430	17.760	16.180	0,04
	ΑΞΕ (εκ. €)	1019	1462	36	1173	1933	573	4925	1942	4138	2241	303	1051	1600	2592	2471	1166	2543	3205	3655	4617	3286	
Ουγγαρία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	7.910	8.260	8.670	9.050	9.530	9.950	10.360	10.410	10.530	9.850	9.980	10.200	10.120	10.330	10.800	11.220	11.500	12.030	12.690	13.270	12.710	-0,09
	ΑΞΕ (εκ. €)	2542	3620	2753	1966	3924	7091	6271	3634	5896	1998	2164	6013	13435	3297	7329	-13372	-5002	3233	5896	3573	3834	
Ιρλανδία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	33.270	34.490	35.890	36.370	38.170	39.460	40.360	41.240	38.550	36.240	36.700	36.940	36.770	37.060	40.010	49.620	50.060	53.930	58.100	60.130	62.980	0,27
	ΑΞΕ (εκ. €)	23712	8877	26972	20954	-9757	-29148	-5098	22726	-15133	23653	39371	21656	44962	46550	44379	200396	36253	48598	-14805	74599	30743	
Ιταλία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	27.430	27.950	27.960	27.850	28.040	28.100	28.490	28.740	28.250	26.600	26.940	27.030	26.160	25.620	25.620	25.860	26.240	26.730	27.030	27.230	24.900	0,25
	ΑΞΕ (εκ. €)	12302	13678	15687	17867	18512	21423	39166	40333	-9966	18466	8442	31571	85	22332	21389	18060	26185	22119	34660	16690	-357	
Λετονία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	5.250	5.650	6.120	6.700	7.340	8.210	9.280	10.280	10.050	8.770	8.550	8.940	9.680	9.980	10.260	10.750	11.110	11.590	12.140	12.530	12.130	0,43
	ΑΞΕ (εκ. €)	302	97	193	257	558	650	1530	2138	1163	-20	386	1350	1022	829	825	680	234	652	890	804	803	
Λιθουανία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	5.230	5.620	6.050	6.740	7.270	7.960	8.690	9.770	10.130	8.720	9.050	9.820	10.330	10.810	11.290	11.620	12.070	12.760	13.400	14.050	14.030	0,11
	ΑΞΕ (εκ. €)	348	410	667	166	777	1044	1861	2106	1650	-412	938	1655	738	528	-123	970	278	939	898	1076	440	
Λουξεμβούργο	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	72.530	73.930	75.500	76.510	78.660	79.370	82.860	88.120	86.330	82.020	83.550	82.490	81.940	82.400	82.590	82.820	84.750	84.020	84.040	85.030	82.250	0,07
	ΑΞΕ (εκ. €)	0	0	3903	3947	4764	4272	29636	-27299	6546	25069	35990	8134	23452	14724	17377	11497	29342	-6269	-15413	13605	57161	
Μάλτα	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	13.750	13.480	13.730	14.200	14.120	14.510	14.820	15.470	15.960	15.660	16.440	16.450	16.970	17.650	18.610	19.920	20.130	21.750	22.260	22.660	20.320	-0,21
	ΑΞΕ (εκ. €)	535	216	-385	883	11597	23072	16273	36443	11671	2674	4976	20121	13046	11045	10306	4663	3908	3134	3701	3480	3603	
Ολλανδία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	35.060	35.610	35.460	35.350	35.920	36.570	37.780	39.120	39.810	38.160	38.470	38.880	38.340	38.180	38.580	39.170	39.810	40.730	41.450	41.980	40.160	-0,01
	ΑΞΕ (εκ. €)	58734	47763	23030	30261	11454	35916	12857	105005	-6233	35644	-6608	22219	23007	47020	41422	150744	54943	15230	80639	45036	-106053	
Πολωνία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	6.450	6.530	6.670	6.910	7.260	7.510	7.980	8.550	8.910	9.070	9.400	9.850	9.980	10.100	10.440	10.890	11.240	11.790	12.420	13.020	12.700	0,36
	ΑΞΕ (εκ. €)	8688	5132	3707	3663	11167	7545	13408	18245	11298	9234	11770	14648	11427	2515	13124	14046	14432	8437	14713	9982	9271	
Πορτογαλία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	16.230	16.430	16.470	16.250	16.500	16.600	16.840	17.230	17.260	16.710	16.990	16.720	16.110	16.050	16.260	16.620	17.010	17.650	18.190	18.670	17.070	0,27
	ΑΞΕ (εκ. €)	6034	5699	1499	7343	1644	2055	9904	2579	3265	1482	2678	6832	7569	7770	4505	7018	4660	7130	6545	11115	5816	
Ρουμανία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)			4.260	4.380	4.860	5.120	5.560	6.050	6.730	6.410	6.200	6.350	6.500	6.770	7.040	7.290	7.670	8.280	8.700	9.120	8.820	0,03
	ΑΞΕ (εκ. €)	972	1065	1049	2020	5919	5659	9987	8952	12410	4291	2757	2173	2942	3313	2958	3532	4599	4985	5720	5327	2135	
Σλοβακία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	7.780	8.060	8.430	8.890	9.360	9.970	10.800	11.960	12.610	11.890	12.610	13.020	13.180	13.250	13.600	14.300	14.550	14.960	15.510	15.890	15.180	-0,46

	AΞΕ (εκ. €)	2502	2092	5395	2737	3706	2860	5338	3695	4478	-6	1628	3211	2743	-556	-472	98	741	3695	1541	2252	-1775	
Σλοβενία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	13.980	14.410	14.900	15.330	15.990	16.570	17.460	18.570	19.190	17.570	17.750	17.870	17.360	17.160	17.620	17.990	18.550	19.440	20.240	20.720	19.720	0,36
	AΞΕ (εκ. €)	126	330	1444	249	621	517	650	697	1121	-438	97	1000	312	-139	967	1541	1146	826	1273	1128	487	
Ισπανία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	21.460	22.190	22.430	22.680	23.020	23.420	24.000	24.380	24.200	23.100	23.040	22.770	22.080	21.840	22.210	23.080	23.760	24.430	24.880	25.200	22.350	0,32
	AΞΕ (εκ. €)	36401	26130	36077	23749	22775	23014	28332	59110	70818	9572	36675	26103	23636	26081	20788	7872	29038	38601	49205	7832	8212	
Σουηδία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	33.960	34.360	35.000	35.680	37.080	37.990	39.540	40.590	40.100	38.030	39.950	40.920	40.380	40.510	41.180	42.580	42.920	43.430	43.760	44.180	42.570	0,00
	AΞΕ (εκ. €)	21553	10039	11289	4857	11123	10592	25245	26299	33984	9333	89	11893	14953	3615	3707	7767	17606	14625	3883	9301	24015	
E.E. - 27	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	22.450	22.900	23.090	23.210	23.710	24.060	24.820	25.510	25.580	24.410	24.900	25.320	25.100	25.060	25.420	25.950	26.410	27.110	27.620	28.070	26.380	0,05
	AΞΕ (εκ. €)	519.679	274.192	241.692	208.237	142.386	272.944	380.814	614.523	204.236	333.236	308.944	410.702	314.523	289.846	264.345	543.793	332.549	277.281	319.573	349.782	94.914	

Πηγή: Eurostat, 2022 & UNCTAD, 2022 κατόπιν επεξεργασίας

5.5 Συμπεράσματα ερευνητικού μέρους

Μελετώντας τα γραφήματα αλλά και τον συντελεστή γραμμικής συσχέτισης του Pearson (r), φαίνεται ότι στις περισσότερες χώρες (18 από τις 27) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν υπάρχει γραμμική συσχέτιση μεταξύ των εισροών ΑΞΕ και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, αφού $-0,3 \leq r < 0,3$. Δηλαδή δεν φαίνεται αυξάνεται ή να μειώνεται το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των χωρών αυτών όταν αυξάνονται ή μειώνονται οι εισροές ΑΞΕ.

Στις 8 από τις 27 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάρχει ασθενής γραμμική συσχέτιση μεταξύ των εισροών ΑΞΕ και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Πρόκειται για τις χώρες Βέλγιο ($r = -0,43$), Τσεχία ($r = 0,31$), Γαλλία ($r = 0,31$), Λετονία ($r = 0,43$), Πολωνία ($r = 0,36$), Σλοβακία ($r = -0,46$), Σλοβενία ($r = 0,36$) και Ισπανία ($r = 0,32$).

Μόνο στην Εσθονία ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης του Pearson είναι $r=0,56$ που σημαίνει ότι υπάρχει μέση γραμμική συσχέτιση μεταξύ των εισροών ΑΞΕ και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και μάλιστα θετική.

Με βάση τα παραπάνω ευρήματα, η παρούσα εργασία δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι ένα από τα οφέλη των ΑΞΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι και η αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Δεν φαίνεται δηλαδή να επιβεβαιώνεται η υπόθεση ότι η προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδρά σημαντικά στην ανάπτυξη των χωρών – μελών.

Βιβλιογραφία

- Basu, P., Chakraborty, C., & Reape, D. (2003). Liberalization, FDI and Growth in Developing Countries: A Panel Cointegration Approach. *Economic Inquiry*, σσ. 510-516.
- Bjorvatn, K., Kind, H., & Nordas, H. (2002). The Role of FDI in Economic Development, vol 28, p 109-126, 2002. *Nordic Journal of Political Economy*, 28, σσ. 109-126.
- Chowdhury, A., & Mavrotas, G. (2006). FDI and Growth: What Causes What? *World Economy*, σσ. 9-19.
- Clegg, S., Pitelis, C., Schweitzer, J., & Whittle, A. (2021). *ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ, Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.
- Dupasquier, C., & Osakwe, P. (2005). Foreign Direct Investment in Africa: Performance, challenges and responsibilities. *UN Economic commission for Africa*, σσ. 243-244.
- European Commission. (2017). *Welcoming Foreign Direct Investment while Protecting Essential Interests*. Brussels: EU.
- Eurostat. (2022). *Real GDP per capita*. Ανάκτηση από EUROSTAT.EU:
https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/sdg_08_10
- Hansen, H., & Rand, J. (2006). On the Causal Links Between FDI and Growth in Developing Countries. *The World Economy*, σσ. 21-41.
- International Monetary Fund. (2021). Ανάκτηση από Glossary:
<https://www.imf.org/en/About/Glossary>
- Kurtishi-Kastrati, S. (2013). Impact of FDI on economic growth: an overview of the main theories of FDI and empirical research. *European Scientific Journal*, σσ. 56-77.
- OECD. (2009). *Gross Domestic Product (GDP)*. Ανάκτηση από
<https://www.oecd.org/berlin/44681640.pdf>
- Oviatt, B., & McDougall, P. (1997). Challenges for Internationalization Process Theory: The case of international new Ventures. *Management International Review*, σσ. 85-99.
- Parashar, S. (2015). Factors affecting FDI inflow in China and India. *University of Alberta Research Experience*.
- Penrose, R. (1959). The Apparent Shape of a Relativistically Moving Sphere. *Cambridge Philosophical Society*.
- Pitelis, C., & Teece, D. (2010). Cross-border market co-creation, dynamic capabilities and the entrepreneurial theory of the multinational enterprise. *Industrial and Corporate Change*, σσ. 1247-1270.
- The World Bank. (2022, 4 21). *GDP per capita*. Ανάκτηση από
<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

- Thomsen, S. (1999). Southeast Asia: The Role of Foreign Direct Investment Policies in Development. (O. Publishing, Επιμ.) *Working Papers on International Investment*(1).
- UNCTAD. (2021). *United Nations Conference on Trade and Development*. Ανάκτηση από <https://unctad.org/>
- UNCTAD;. (1998). *World investment report : Transnational Corporations, extractive industries and develop-ments*. New York: UNCTAD.
- Wint, A., & Williams, D. (2002). Attracting FDI to developing countries: A changing role for government? *International Journal of Public Sector Management*, σσ. 361-374.
- Γκολφινόπουλος, Σ. (2014). *ΑΞΕ από χώρες – μέλη των BRICS (Ινδία & Βραζιλία) στην Αφρική: Μια ερμηνευτική προσέγγιση*. Πάτρα: μεταπτυχιακή διατριβή, Παν/μιο Πατρών.
- Δελής, Τ. (2010). *Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Κίνα*. Θεσσαλονίκη: Διδακτορική Διατριβή - Παν/μιο Μακεδονίας.
- ΕΕ. (2022). *Ιστορία της ΕΕ*. Ανάκτηση από Επίσημος Ιστότοπος ΕΕ: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu_el
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2019). *Κανονισμός ΕΕ 2019/452 Για τη θέσπιση πλαισίου για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ένωση*. Βρυξέλες: ΕΕ.
- Κοτταρίδη, Κ., & Γιακούλας, Δ. (2013). Άμεσες Επενδύσεις στην Ελλάδα: Οι επιπτώσεις της κρίσης και ο ρόλος των θεσμών. *ΕΛΙΑΜΕΠ - Ερευνητικό κείμενο Νο5*.
- Μαυρομάτη, Α. (2015). Διεθνείς Επιχειρήσεις. Στο *Καινοτομία, Επιχειρηματικότητα και Διεθνές Οικονομικό Περιβάλλον*. Ιωάννινα: Πρόγραμμα επικαιροποίησης γνώσεων αποφοίτων ΑΕΙ.
- ΟΟΣΑ. (2021). *Glossary of Foreign Direct Investment Terms and Definitions*. Ανάκτηση από <https://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/2487495.pdf>
- ΟΟΣΑ. (2021). *OECD.Stat*. Ανάκτηση από Population projections: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=HISTPOP#>
- Πανηγυράκης, Γ. (1999). *Διεθνές Εξαγωγικό Marketing*. Αθήνα: Σταμούλη.
- Παπαθωμά, Κ. (2011). *Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.): Προσδιοριστικοί Παράγοντες, Συναλλαγματικές Ισοτιμίες και Πολυεθνικές Επιχειρήσεις*. Διδακτορική Διατριβή - Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Σκουλουδάκης, Ε. (2018). Προσδιοριστικοί Παράγοντες Εισερχόμενων Άμεσων Ξένων Επενδύσεων προς Ανεπτυγμένες και Αναπτυσσόμενες Αγορές: Ομοιότητες και Διαφορές. Στο *Διδακτορική Διατριβή*. Θεσσαλονίκη: ΠΑ.ΜΑΚ.
- Χατζηδημητρίου, Ι. (2003). *Διεθνείς επιχειρηματικές δραστηριότητες*. Θεσσαλονίκη: Ανικούλα.

